

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Avla ... Thesavrorvm Dei In Passione D. N. Iesv Christi
Effusorum ad Resvrrectionem Mvltorum**

Eyschen, Georg von

Coloniae, 1656

Cap. XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45533

corde negavi Creatorem frequentius dum creaturas eius ipsomet dilexi
ardentius, & necdum fluunt in me lachrymæ, etsi petra cordis mei multo-
ties percutiatur: Iesu labentem me respice, & videndo corrige, vt foras
exeam, & solitudinem quæram, malum consortium deseram, naturæ exu-
am corruptionem, antiquas relinquam consuetudines, & desiteam noctes
& dies peccata mea: sed heu mihi! infelix anima in tantis peccatis, quid
primum plorabo? quid primum plangam? Cecidi grauiter, corruui mise-
rabiliter: quod bene viuerem vltro promisi, quod sum pollicitus raro ser-
uauui, sæpe ad peccatum meum redij, nunquam perfectè mores mutauui.
Ego multis causa malorum fui, propter me multorum proposita bona e-
uacuata sunt. Quid faciam cum venerit tremendi formido iudicij? Quid
respondebo? flete me cælum & terra. luge me omnis creatura, plorate me
omnia elementa, orate pro me ad Dominum viri sancti, obsecrate pro me
plebs omnis sanctorum: si forte recipiat me Deus, si forte deleat pecca-
tum meum, si forte præster mihi misericordiam.

CAP. XV.

§. 174. *Et confestim mane consilium facientes Summi Sacerdotes cum Se-
nioribus, & Scribis, & vniuerso concilio. v. 1.*

Et confestim, hoc est, cum festinatione, & sine mora accurrerunt
mane ad consilium malignum Sacerdotes Summi, cum Senioribus &
Scribis, vt Iesum quem dolo tenebant, iterum iudicarent, iudicatum tra-
derent Pontio Pilato Præsidi, vt ab illo occideretur sine nouo processu a-
lioue examine quam suo, & suis testimonijs. vnde sicut tota nocte mini-
stri vigilabant apud Iesum vt etiam omni momento varijs & nouis semper
molestijs, vexationibus, ignominijs, illusionibus verbo & facto grauarent,
ne quietem vllam ei concederent: ita Magistri insomnem duxere illam no-
ctem, vt quidam putant, malitiose studentes, quibus argumentis etiam sub
specie veri possent innocentem Iesum condemnare, ei detrahere apud
Præsidem, vt fidem ipsorum dictis simpliciter adhiberet, atque eum sine
vltiore inquisitione iustitiæ vti reum crucifigeret, & ita fecerunt.

O Congregatio iniqua, ò peruersum concilium, quod sua acta reuideri
recusat, dicens, contra omnia quæ ratio recta remonstrat, hoc solum:
hoc satis discussum est à viris sapientibus &c. O inuidia, quo non detrudis
homines? Christus Deus, ipse profitendo, veritatem tantopore testimonijs
scripturæ & miraculis probatam, quæritur ad mortem qui author est vitæ
& solus sine peccato, & quidem confestim, mane ante lucem à Pontifici-
bus, Senioribus, Scribis, doctis & indoctis, vt destruant veritatem, quid mi-
rum

rum

rum si non manserint in luce fidei, veritatis scripturarum, & Scientiarum Dei, quorum veloces pedes ad effundendum sanguinem. In concilium eorum non veniat anima mea.

§. 175. Vincientes Iesum. v. 1.

Vel per se, quod est absurdissimum, vel per carnifices, & ministros, arctius quidem quam antea circa collum, catena & manus funibus, & corpus cordis, & sic ad iter versus Pilati pratorium omnia parantur. Nihil hic dubito quin maiorem Christo intulerint dolorem alligando, quam opuserat ad vincitum in potestate tenendum, nam odium graue hoc eis suggererat. Erat igitur & ignominiosa & dolorosa ista alligatio, ignominia, quia ingenuum & liberum vinciri teste Cicerone 7. in Verrem Act. turpe est, & scelus vincire ciuem Romanum; quanto magis Christum Dei filium, qui ante quinque dies triumphator descenderat in Hierusalem, acclamantibus pueris; *O sanna in excelsis, benedictus, qui venit in nomine Domini*, nunc vinciri, eorum corpus, manus, collum vti virum iniquum, & reum mortis.

O Deus Deorum quantum tuiso derogatum fuit libertati & potentie tuae, sed omnia propter electos. Ego te vincitum contemplan, mihi Iesu, rubore suffundor & dolore, suboro, quia video quod nimis libere vagati sint primi nostri parentes & nos, nimisque licenter per illiotta sententia, tuos euagari permiserimus: tuque ideo Domina vinculis constringeris, funes peccatorum nostrorum complexi sint te. Huc nimirum traximus nos, te funiculis vanitatis & quasi vinculum plaustrum tibi peccatum nostrum. Veruntamen consolamini, consolamini peccatores filij Adæ & Eua, gementes sub onere catenarum, & tu quoque captiua filia Sion: Quia mons gratia, mons oliueti vicinus est, *Præcipitabit iam, iam, Dominus iste vincit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos. & telam quam ordiuit est super omnes nationes. Vincula ista posterioris Adæ prioris vincula deuorabunt, confumentque & gaudebitis in libertate, quia Christus vos liberabit.*

§. 176. Duxerunt. v. 1.

Plane peruersus iste modus est, mundi peruersi, nam cæci hic cuncta videntem ducunt, iumenta pastorem suum agunt, infantes docent sapientiam ipsam, & serui tanquam quis saturnalibus imperant Domino vniuersorum, pessimus ordo, in hoc tamen mire splendidi sibi videbantur omnes qui in eo agebant personam.

O Deus qualia sunt iudicia mundi, quam procul distant à Iudicijs tuis & veris, Obsecro te me sinas in talem insaniam decidere vt velim te ducere.

ducere ad appetitiones meas, ad desideria mea trahere ab sit à religiosis, & laicis, ab Ecclesiasticis ut non velint suos superiores quos sequi debebant ducitare, reformare, docere, & dicere. nimis hoc est turpe. Horret tacto & cogitatio.

§. 117. *Et tradiderunt Pilato. v. 1.*

Summi Sacerdotes, & Principes, & Seniores populi Iudæorum, & Ministri, & milites & Garnifices, scitis quid vos tradatis? & cui tradatis? Ille quem vos modo traditis est Messias, est Saluator vobis promissus, & tam diu expectatus, ex Patriarchis & Prophetis, & vos eum traditis. Scitis ne quid sit hoc tradere? est abdicare se non solum iure ad rem sed etiam iure in re seu possessione. Ergo Iesum non amplius vultis habere, vultis ut alij gentiles nempe eum habeant, vos carcat? Certè hoc re ipsa vultis; alioquin retineretis, & non traderetis. Plane vos omnes insånitis. Ecce effectus abdicati & disrupti hac nocte Sacerdotij vestri, pro custodibus facti estis traditores. Iudas apostata vos seduxit, iste traditor se vobis iungens fecit vos pariter traditores, modicum fermentum, ecce, quantam massam corruptit!

O Christiani, quando ad vos in posterum venit apostata cautè agite, nam Iudæi recipientes Apostatam discipulum Christi, & communicantes cum eo, ipsimet omnes facti sunt traditores. Et quia yarij sunt defectores seu apostata apud Grammaticos, nempe à bono desciscientes itehta à malo: ut discrimen noscatis videte an à Christi disciplina desciverint. Disciplina Christi discipulorum est relinquere patrem matrem, uxorem, filios, agros propter nomen eius. si apostata ista quærit iam à Christi disciplina defecit. Ecce signum unde noscatis apostatam verum, & discernatis à nominali.

§. 178. *Et interrogavit eum Pilatus. v. 2.*

Marcus scriptor transliuit cæremonias Iudæorum & Pilati in congressu, item verba traditorum & Receptoris, contentus verbo, Tradiderunt, in quo omnia illa conclusit, & ad rem iuit, nempe Iudicium traditi Christi, quomodo hoc Pilatus exercuit, functus est officio boni Iudicis & discreti, non statim condemnando Christum ad accusationem & traditionem Principum Iudæorum, & Seniorum populi, ne inauditum reum & non confessatum male perderet, sed interrogavit eum, acute ipse Iudex ex quo posset eum breuiter deprehendere, & vel condemnare reum, vel immunem à crimine dimittere.

¶

Faxit Deus vt tales hodie Iudices inueniantur inter Christianos, qui non ad recommendationem Principum, & Seniorum, siue Magnatum aut amicorum sententiam ferant, nec causas sæpe iustas pro iniustis decernant, reum innocentem condemnent, vel prece vel pretio non interrogantes aut examinantes ad trutinam omnes circumstantias, & rei veritatem inquirentes: Væ illis, væ iudici illi per quem innocens sanguis damnatur, iustitia non respicitur, apud quem gratia, fauor, nummi in pretio sunt non æquitas, non scientia, diligentia, conscientia in reuidendis actis, in examinatione veritatis & testium, allegatis & probatis. Oremus ergo pro vtrique Magistratu Deum tam Ecclesiastico quam politico vt Deus det ipsis intelligentiam rerum controuersarum, & conscientiam dicentes.

Misericors Deus, cœlestis pater, in cuius manu est omnis terrena potestas, & Magistratus per te, constitutus ad supplicium malorum & defensionem bonorum, in cuius potenti dextera sita sunt omnia iura & leges imperiorum: Te supplices corde deuoto oramus pro magistratu nostro Ecclesiastico & seculari, vna cum ijs qui sunt vtrique dignitati à consilio, & qui rempublicam administrant, vt gladium tam spiritualem quam secularem ipsis per te commissum in fide vera & timore tuo recte gerant, eoque pro tua voluntate & iussu vtantur: obumbret eos virtus & sapientia altissimi, illuminet & confirmet eos in amore Dei, ipsa diuina gratia. Da illis, ô Domine, sapientiam & intellectum, ne causas litigantium apud se per annos & menses, suspendant, vel volendo emungere pecuniam vel nolendo partem iure damnandam offendere. Concede pacatam gubernationem, vt omnes subditos in veritate fidei, dilectione & iustitia, quæ tibi sit, cordi, regant & dicto audientes conseruent: proroga ipsis dies vitæ suæ & annos multos largire, vt prospera & laudata ipsorum functione, nomen tuum sanctificetur & laudetur in omne æuum, & subditi miseri saltem hoc habeant solatij quod causæ eorum terminentur.

§. 179. Tu es Rex Iudæorum? v. 2.

Delatus fuerat pius Dominus à Principibus & Senioribus populi apud Pilatum inter alia quod se Regem diceret: interrogat ergo eum acurè Pilatus non solum an se Regem dixisset (quia hoc parum erat & sæpissime ioculariter fieri & dici inter pueros æque ac seniores contingit) sed interrogat, an vere rex esset & quidem Iudæorum, quia si Iudæorum Rex esset vere, oporteret eum vel eorum qui essent, in Abilina, vel Ituræa, ac Trachonitide vel Galilæa, vel Samaria aut Iudæa Regem esse vel certe disperforum in alijs partibus mundi ex quo responso tota accusatio facile erat patefacienda. Ego

Ego hic non possum omittere quin admirer tersum Iudicium & acumen Pilati, qui ambages omnes, ita pulchre præcidit & Actoribus & reo, ut ad substantiam terminandæ quæstionis tanquam ad fundum penetrans, ibi quæstionis ponat initium, ubi apud alios leguleos & semidoctos Aduocatos vel Iudices erat habitura exitum. Laudo te Romana Respublica quæ tales habuisti viros intelligentes sapientiam humanam. Felix eras cum tales habebas quales nos sæpe nunc inter Rectores urbium, Pagorum & Prouinciarum desideramus. Non miror iam te à Christo esse electam, in qua suum Euangelium, non solum prædicaretur, sed Vicarius eius sedem æternam ex ordinatione Petri Apostoli obtineret. Salue Roma, salue Mundi Domina, sedes Vicarij Christi, vires Iudicij vniuerso mundo in numero tu dedisti.

§. 180. *At ille respondens ait illi tu dicis. v. 2.*

Sicut Pilatus sincere & non ficto animo quærebat veritatem à Christo sibi dici an Rex esset, ita etiam Christus Dominus cum veritate sincere ei respondit, dicens: Tu dicis nempe verba tua, interrogatio tono prolata, si effers pronuntiatorio, seu definitorio tono eadem, phrasi, & verbis quæsiuisti & respondisti, qua in forma loquendi pulchra & Christo Domino propria, credo admiratus fuit Pilatus Romanus, quantumuis paucorum verborum, admirandam ipsis Romanis Breuiloquentiam, & consequenter prudentiam, quoniam tanto solent esse homines verbosiores, quanto minus sapiunt, iuxta illud, Vasa vacua plurimum tinniunt.

ADoro te Domine Deus meus, & in te suspicio, non solum Spartanam breuitatem in sermone, sed & Romanam, imo Romana ipsa maiorem. Huius tuæ breuiloquentiæ, sed copiosæ & abundantis sapientiæ, æmula fuit mater tua S. Maria, septies illam locutam esse reperio, sed o Deus quam prudenter, quam breuiter extra laudes Dei, Eandem SS. tui plurimi imitati semper studuerunt, nemo non magnificit. Inde ordinum factorum silentium, apud aliquos perperuum, apud alios certis locis & temporibus definitum, fuit spiritu S. suggerente enatum, ut non solum caueant vana, & mendacia colloquia, sed & non necessaria.

§. 181. *Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. v. 3.*

Multa breuitatis amans, facile intelligenda ex paucis, Sacer scriptor transiit, inter quæ est, quid Pilatus audita ingenua & valde prudenti confessione Christi egerit, & Iudæis dixerit, seu responderit, & illi vicissim retorserint, & Pilatus ad specificandos accusationis articulos adegerit. Post

Q 3

hæc

hæc enim sequitur, quid scribit, & accusabant eum in multis nimirum primis suo adventu accusauerant in uno nimirum quod se Regem Iudæorum esse se dixisset, nunc in pluribus & alijs diuersis: prouiderant enim sibi cauere ut gradatim posset crescere accusationis suæ vis, ita ut animus Pilati, ciuilitate sat iusti, si vno accusationis articulo non concitaretur, tandem multis, vel plurimis auditis in partem accusantium pertraheretur. Hæc multa poterant esse 1. præter Regni affectationem seductio turbarum, 2. Galilæismus, 3. Commercium cum Dæmone. 4. Comminatio destruendi templi. 5. Vana iactatio de reedificando per magicam artem. 6. Aduersus Cæsarem machinatio in prohibendis tributis. 7. Comportationes & commensationes. 8. Samaritanismus. 9. Ars magica in eijscisdem demonijs. 10. Venditatio sui pro Dei Filio. 11. Doctrina contra Moysen, & Traditionem maiorum. 12. Sabbathi violatio. &c. Hæc satis multa erant, quæ adstante Domino, & audiente Pilato inculcabant.

DEus meus, quam vāfrum est humanum ingenium, quando in aliquo collineauit, & firmiter obtinere intendit! quam astutus modis id perurgere nouit! quomodo mentiri, captiose loqui, opportunos aditus obseruare potest. Mirum est videre, Sed sæpe miserum, Idcirco damno claudesinos modos & machinationes contra iustitiam & veritatem, & propono me ab illis conseruare in vita mea. Adiuua me Deus meus.

§. 182. *Pilatus autem rursus interrogabat eum dicens. v. 4.*

Non statim credit iudicaturus Pilatus, sed reo aurem vnam seruat, iterum interrogat.

Dilce Iudex, dilce Consul, dilce Prætor ab Ethnicis Christiane, non vntantum interrogatione reum vel iudicare vel condemnare, sed plures adhibere vt ad omnes omnino interrogationes & accusationes distincte respondeatur, donec veritas pateat. Quære de circumstantijs, ne innocens pereat, reus saluetur: qui domum edificaturus fundamenta locat, aut arborem plantaturus terram fodit, nec arenam molli, nec duro lapidi parcat, vt solum excipiet, quo aut moli iaciendæ aut arbori quæ sursum enasci debet satis sit, alioquin ruet domus, arestet arbor cum architecti, colonie de decore & damno. Qui autem Iudex est ad instar agricolæ, ad instar architecti iustitiæ arborem domumque ponere debet, obuia est arena? eruat, impingit in saxum? euellatur ita vt nulla ratione potentis faciem extimescat, minoris vilitatem conculcet, sed vt Pilatus fecit, veritatem eruat. Ille interrogat sapius Christum, monet, hortatur vt respondeat, & se defendat contra accusatores, ne insons diiudicetur, & pereat, sed verè iustitia admittit.

administraretur. iustitia enim virtus est, sine qua republica haud diu stare vel administrari potest. Si hanc Iudex deserit, si Responnegligit, cito aderit, ultor Deus, qui ius dicat, & plectar.

§. 183. Non respondes quidquam? vide in quantis te accusant. v. 4.

Urget, instar pro facienda iustitia Pilatus, diiudicans apud se Christum falso accusari à Principibus Iudae & ex invidia; ut quia Propheta esset & vir bonus & scientia & virtute admirabilis, replicaret coram se, & argumenta Principum diuelleret, sicut facile poterat fieri, & iam alias etiam forte non ignorante Iudice factum fuerat.

Bene fecisti Pilate, quod ita reum vristi ad se expurgandum. Hoc deest & Clementiam Magistratus & Principis, malle seruare, quam perdere; nulli tamen reo praesertim Reip. noxio parcere.

§. 184. Vide in quantis te accusant. v. 4.

Quasi diceret Pilatus, vide, ne si nihil respondeas videaris conuictus, & silentio tuo confiteri, vera esse quae dicunt aduersarij tui. Habemus enim Regulam iuris: *Qui tacet consentire videtur.* Si namque tuam causam deseris, quis eam fouebit? ego vtramque partem audire teneor, & secundum allegata dare sententiam, nisi allegata negentur. Sed tunc secundum probata, per viam probationum procedo. Satis multa audiisti. obijci, erit haud dubie aliquid quod debeat negari. Cum ipsemet aduertam, quaedam esse capita accusationis inter se non satis conformia, nec verisimilia. Sed ego Aduocatum agere non debeo, dare possum, ecce te ipsum Aduocatum tuum creo, loquere in causa tua ipsemet, utinosti melius audieris, & ius dicetur, de quo desperare non debes, cum causam desperandi de obtinendo iure tuo non dederim tibi. Talia Pilatus paucis verbis ore, sed habitus & vultus humanitate fufus loquebatur. Habet enim etiam habitus & vultus prolixos sermones.

Deus meus, obsecro te, da gratiam hanc iudicantibus terram, ut sint & iustitiae tenaces, & simul memores humanitatis, maxime in eos, qui ob inopiam, aduocatis carent, non quod omnes inopes contestim sint iusti & absoluenti, sed quod saltem sint sustentandi, donec eorum causa penetretur, an reos se vere fateantur, ex conscientia, an ex solo metu iudicium suam desperationem iustitiae silentio tegant. Prudentissime siquidem silentetiam in iudicio, qui se sciunt uti. Iudice alienato, nisi forte possint aliqua spe appellare, ad altius tribunal. Ego pro mea parte malo sic vnumquemque se gerere, ut iudicio non egeat, aut si iudicio uti compellar, malo

transire

transigere, quam ad tribunalia venire, vbi raro etiam victor sine damno vel conscientia vel burla recedit.

§. 185. *Iesus autem amplius nihil respondit. v. 5.*

Quia iam secum actum esse videbat, iam per Pontifices & Principes Iudæorum condemnatum, & traditum Iudici criminali ad exequendum cui animam & vires ad se liberandum, etiamsi innocens apparuisset, deesse videbat. Præsertim cum iam tempus à patre constitutum adesset liberationis generis humani à seruitute diabolica & morte æterna, per mortem filij sui primogeniti quod tempus & ipse filius desiderio desiderauerat à sæculis ad quod etiam in horto patri suam obtulerat voluntatē; ideoque ne fors per eius responsionē ad accusationes aduersariorū destinata Iudæorum malitia cresceret, aut impediretur vel differretur, impendens mors sua & salus totius mundi, noluit amplius loqui, dein quia calumniarum antedictarum falsitas satis erat manifesta, etiam apud ipsum Præsidem, noluit eas refellere, sed silentio præterire, vt castigaret in se vanas excusationes primorum parentum & nostras, qui errores nostros veros semper palliare & excusare solemus raro confiteri: Præterea nouerat bene, etiamsi vellet contradicere accusationibus, Iudæos non acquieturos, qui ipsum occisum volebant per fas nefasque quomodo pluribus alijs fecerunt, in quorum necem coniurarunt sic, vt si Iudex eos damnare recusaret, ipsi à tribunali absolutum mactarent. Ecce, hoc animo omne genus illusionum & iniuriarum Dominus tulit; & non aperuit os suum: Hinc discamus tres esse in agendo fortitudinis gradus. Primus enim est filere & pati, quo salubriter utemur cum nostra res agitur. Secundus est, contemptis periculis agere quæ agenda sunt ac dicere quæ dicenda. Tertius est, vbi ea quæ agenda sunt egeris & quæ dicenda sunt dixeris multa & graua ab iratis & offensis hominibus. Huiusmodi autem fortitudinis exempla nobis suppeditat Christi Passio abundanter.

Discamus nunc ex eodem Magistro caute agere, nihil enim magis in vita necessarium errantibus inter tot laqueos, à quibus euadere reuera est instar prodigij. Docuerat nos Dominus caute agere dicens: *Cauete, ab hominibus*, non ab hostibus publicis, aut à priuatis aduersarijs tantum: non ab æmulis & riuilibus, non à Competitoribus, inter quos insidiae esse possunt, sed ab amicis, à consanguineis, à fratribus, à filijs, à parentibus, vno verbo ab hominibus, sed & quia tu ipse homo es, *caue à teipso*, admirabilis sapientiæ præceptum! nam natura nihil nos minus solebamus, quam ab hominibus, vulgo cauere, solum tunc cum eos vel odium vel rario alia suspectos

suspectos nobis reddidisset. Cauebamus nobis bene à feris, à tempestatibus, à procellis, à cæli marisque iniurijs, à subitis casibus, at ab hominibus homini cauendum esse natura nos non docebat, & nemo putabat. Veram sapientissimus Dominus, cætera negligens, ab hominibus cauere nos iuber: illa quippe alia corporibus nocent, hi animæ simul & corpori insidiantur. Magistro consonat Apostolus *Frates*, inquit, *videte quomodo caute ambuletis*. Ac si diceret, nolite putare, quod in vrbe pacata agatis, vobis iam omnia esse secura. Attendite vestris gressibus, & ponite corda vestra super vias vestras. Nolo vos pedibus, sed cordibus ingredi, nec tantum considerare quo loco pedem figatis; sed postquam eum eleuaueritis quale vestigium relinquatis. Hoc est, non id tantum vobis spectandum est, an quod facitis, ritè & ex Dei lege faciatis, sed quale vestigium deseratis, quale exemplum, qualem famam? an ijs, qui vos insectari velint, vestigia relinquatis, quibus vos insectentur. Cauendi igitur vobis prima lex & medium esto *Silentium*. Cum primum enim Dominus à Caipha ad Pilatum, à domestico & noto homine ad Ethnicum & ignotum deductus est, silere constituit & docuit: non quod ipse deessent verba, quæ sapientissimè proferret, nequaquam: sed vt nos doceret, cum ad ignotos homines aut res inexploratas venitur, nihil esse temere pronuntiandum, continendam esse vocem, cultum quasi in gutture constituendum esse, & sic, si fieri possit, animi lentitiam coercendam, ne erumpat.

O Iesu sapientia Patris & æterna veritas, sicuti falso accusatus in varijs & multis, coram Pilato Præsidente, ab omni statu hominū os ramen noluit aperire ad te defendendū, quia tua solum res agebatur, è contra verò, cum patris tui honor & gloria defendi debebant locutus es semper: ita concede mihi famulo tuo hanc gratiam, propter honorem nominis tui, omnium hominum calumnias in me & peccata tolerare patienter: tui vero honorem & gloriam quærere vbique & defendere semper cum omni perpeffione iniuriarum ad mortem vsque libenter.

§. 186. Ita vt miraretur Pilatus. v. 5.

Silente Christo ad omnes accusationes & vociferationes meritò Pilatus mirabatur, quia videbat rem qualem non viderat in vita sua, neque Romæ neque in aliqua Provincia. quia ad accusationes veras & iustissimas tacere est raræ auis instat, tacere autem ad falsas accusationes & pugnantes, id plane miraculum est. Et hoc nobis Dominus parauit in passione exemplum. Silentij & patientiæ clypeo uti, dum responso non speramus proficere. Poterat ipsos confundere sicut & accusatores adulte-

R

ræ,

ra, dum ipso scribente in terra digito suo omnes in fugam versi sunt, sed mortem lubens subibat, & innocentiam suam satis iam per Iudicem detectam, non necesse habet loqui. quare aduerte quod decursu passionis suae modo silet Christus, modo loquitur. Opportune solum loquitur, ne videatur non habere quo se defendat & ne Iudices aut accusatores ignorantiam sceleris suo praetexere possint. tacet, quando causae suae bonitas manifesta est, ne videatur mortis quaerere effugium. Audi Sanctum Ambrosium in Luc. c. 23. *Accusatur Dominus & tacet, & bene tacet qui defensione non indiget. Ambians defendi, qui timent vinci. Non ergo accusationem tacendo confirmat, sed despicit non refellendo. quid timeat cum non ambiat salutem. Salus omnium suam prodit, ut acquirat omnium sed quid de Deo loquor? Susanna tacuit & vicit, melior enim causa, qua non defenditur & probatur.* Hinc admiratus est Pilatus eius silentium, eius mansuetudinem contra accusatores constantiam, mortis contemptum, eo quod homo innocens prudens ac discretus, qui tuos poterat confundere accusatores, iam in periculo constitutus, sileret, cum inanes calumnias refellere posset, & se periculo eximere, ipso Iudice libertatem loquendi dante & beneuolum se exhibente. Sed & hoc eius silentium inquit Athanasius. etiam Iudici Ethnico persuasit falsa esse, quae factiosi Iudaeorum Principes contra eum proferebant. Quocirca varia meditatus est media ad eam liberandum mouitque ad id multum conatum.

O Domine quam fortiter omnia tibi illata pertulisti! quanto pere te ipsum abnegasti propter nos! ut nos abnegantes nos ipsos tuo exemplo peccati occasionem deuitaremus, in silentio vinceremus, cuncta quae nobis aduersantur. Tu omnia tibi euentura praesciisti, ac proinde nihil incassum perferre voluisti. iam enim tempus aduenerat secundum propositum diuinae voluntatis ut pati & mori te oporteret pro nobis omnibus, & ne dimitteris siluisti, sed & quod gloriam patris caelestis concernebat recitare noluisti. Eia Domine da mihi & hanc gratiam quaerendi & defendendi gloriam patris mei Caelestis, & mei confusionem permittendi, & in omnibus tuo exemplo habere patientiam, ut in omnibus meis difficultatibus ad patrem caelestem aspiciam, & tuum exemplum sequar, & cuncta de manu tua accipiam, quaecumque etiam mihi eueniant, quo in omni aduersitate semper pacatus & tranquillus inueniar.

§. 187. *Per diem autem festum solebat dimittere illius unum ex vinculis quemcumque volebant. v. 6.*

Paschae festum intelligit, in eo solebat dimittere illis praeses unum ex vinculis. Hoc autem fiebat quotannis non ex aliquo Scripturae sacrae textu de-

depromptum, ut volunt Reformatores prætensi, sed naturalis luminis bono dictamine & pio affectu per Maiores inducto, ac Traditione bona conseruato, in memoriam, quod in nocte paschæ Angelus Domini saluauit Hæbreos percutiens omnia primogenita Ægyptiorum ab homine vsq; ad pecus, Hæbræos autem immunes dimisit, in memoriam ergo prædictæ liberationis populus solebat petere à Præside vt vnum criminofum in festo Paschæ liberaret, & vita donaret, & hanc consuetudinem approbauerat Romanus Imperator, ex quo Iudæos in suum Dominium susceperat.

Reuera tempore Passionis Domini nondum erat fides prætense Reformatorum, quia neque Gentiles, vt Pilatus, neque Iudæi eam habuerunt, neque Christus & eius Apostoli. Non Pilatus, ille enim non scriptura sed consuetudine, SOLEBAT, nitebatur. Nec Iudæi, vt videbimus eos non scriptura nixos fuisse. Idem de Christo & discipulis infra ostendetur. Idcirco gratias ago tibi Domine Iesu, quod me in Ecclesia illa constituisti, in qua viuatur & docetur, tam sicuti scriptura docet, quam ratio recta, seu communis omnium prudentium, siue quo ad dies festos, siue cæremonias eorum, non enim dando scripturam sanctam abrogasti sanam rationem, sed eam solidasti & perfecisti. Cum ergo secundum vtrumque hoc lumen nos velis ambulare in hac vita, & in lege tua honorare & sanctificare præceperis dies festos beneficiorum tuorum memorias, maioremque in eis gratiam impertiri velis: concede nobis famulis tuis eos celebrare cum omni exercitio charitatis, fidei, spei, deuotionis, mortificationis, pietatis, virtutum omnium; etiam omni gaudio animæ & corporis spiritali, vt ex his ad solennitates illas æternas & cælestes paradisi tui provehi mereamur.

§. 188. *Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus qui in seditione fecerat homicidium. v. 7.*

Describit hic Euangelista occasionem qua Christus in electione dimittendi hominis vincti fuit à Pilato in electione comparatus latroni, qui vocabatur Barabbas, nempe Pilatū in suo conatu liberandi Christum, apud se sic fuisse ratiocinatū; Habeo plures vinctos, peiorē vnum, minus malos alios, inter quos & iste Christus est. Vnum debeo ex his dimittere. ipsi Iudæi eligunt ego propono. volo eis proponere omnium pessimū & exolum vnā cum Christo illo. Haud dubie eligent dimitti Christum, retineri autem in vinculis pessimum. Ita discurrebat Pilatus secundum rationem sanam & putabat, quod ita facturi essent Iudæi, habentes rationem passionibus detortam, sed deceptus est longè.

R 2

OPI-

O Pilate video te esse bonum adhuc virum, quia tu putas, quod Iudaei sint facturi iuxta dictamen rectae rationis, iuxta quam tu haecenus agis. Inde enim est proprium honorum hominum supponere quod vti ipsi bene indicant, alij etiam sint bene iudicaturi, & sicuti ipsi bene agunt, & agere volunt, ita alij quoque agant & acturi sint; sed hac Regula videntes boni homines, sapissime decipiuntur, quia non advertunt, quod alij passionibus suis à vero iudicio rationis abstrahuntur, & tallunt de se iudicia concepta à bonis viris. Hoc verum esse postea experieris in te ipso Pilate, tu enim modo rectè iudicas Christum esse in se innocentem, quia nondum es perturbatus passione. Veniet passio, & tunc iudicabis vti Iudaei, Christum esse perdendum. Expectemus modicum tempus, & discamus ex alijs, quid spondere possimus de nobis.

§. 189. Et cum ascendisset turba, cepit rogare, sicut semper faciebat illis, v. 8.

Cum Pilatus ingeniosum, vti putabat tunc, modum excogitaret, quo se expediret à condemnatione innocentis Christi, iussit ciues Ierolimitanos cito signo dato acciri ad prætorium, vt pridie Festi Magni exhiberet eis propriam Festi illius gratiam, & quia prætorium Romanorum, erat valde alto loco instar arcis iuxta Templum, oportuit populum accedere, cumque ascendisset in grandem aream lapidibus stratum, ibique staret, cepit populus clamare: *Vnum, ex vincis petimus dimitti, Procurator Caesaris. Vnum ex vincis postulamus. Fac vti soles nobis facere. Vnum ex vincis dimitto. Pro vno vinclo rogamus.* ita acclamabat populus, & Pilatus audiebat intus, donec prodiret ad populum foris, allocuturus ex alto loco.

Bene facis Pilate, decorum seruas Magistratus, & Maiestatem; & beneficium à te rogari expectas, non offeras, etsi flagitari à te maxime optantes, corrumpuntur subditi, si beneficia importune eis obruduntur, expectanda est beneficentiae occasio decora, vt fiat eius collatio proficua & conferenti & ei cui confertur. Bene etiam fecisti, quod nolisti solis tunc praesentibus principibus sacerdotum, & scribis & senioribus postulationem vinciti dimittendi permittere, quia videbas eos exacerbatos & iniquo in Christum esse animo, sed ciues aduocasti. Omnia haec politice fecisti. Veruntamen in isto politicismo tuo video non paucos Theologicos defectus. 1. quod velis innocentem plane & authorem vitae, componere cum pessimo captiuorum & homicida, quod est contra iustitiam, quia iniuste auferitur innocenti honor suus in tali compositione. 2. quod non amoueas pontifices, & scribas & seniores plane suspectos à ciuibus, hi enim possunt corrumpi à tantis viris, vt non rectè eligant: debuissent illi tantispectu recludi,

recludi, ne iudicia vulgi corrumperent. 3 etiam si hoc fecisses, adhuc tamen peccasti, in eo, quod supponas Christum esse in vinculis retinendum, si forte Barabbam populus tua petitione liberaret, quod supponi non potest, quia vinculis, te ipso iudice, non est dignus. Male ergo fecisti, quocumque modo te exculare velis, nisi ita velis facere, & dicere populo: *Ecce hactenus vobis unum dimisi vincum in paschate. volo esse liberalis vnum flagitatis, duos dono, vnum pessimum, alterum optimum.* Sed tu vis retinere antiquam consuetudinem vnum solum dimittendo, & non habes antiquam materiam. nunquam Innocentem vincum habuisti, & ideo tunc bene optionem dando processisti, mutata est conditio, nunc Innocentem habes in vinculis & noxios, iam veterem formam seruare non debuisti. Ecce tantis in periculis sunt Magistratus, in quibus non est priuatus.

§. 190. *Pilatus autem respondit eis & dixit: Vultis dimittam vobis Regem Iudaorum. v. 9.*

Cum iam Pilatus acclamatione populorum esset excitus foras, & processisset in Maiestate Romani praesidis, cupiens liberare innocentem Dominum, cogitari potest alterutro processisse modo, vel enim dixit populo iam silenti, quem vultis vobis ex duobus his vinculis dimitti? & sic electionem liberrimam populo dimisit, vel certe populo, praeuente voto suo, suggestit, quem dimittendum ex duobus deberent petere, nempe, *Vultis vobis dimitti Regem Iudaorum?* alterutro enim modo fieri debuit. Si priore modo factam cogito, verbum *Respondit*, pertinet ad postulationem populi, cum Pilatus nondum processerat; si posteriore modo factum intelligo, verbum *respondit*, ad electionem populi iam factam, & clamore dissono declaratam, referendum est, quocumque autem modum factum sit, erratum est à Pilato. Ille non poterat permittere populi arbitrio, qui populi arbitrio nullo titulo erat subiectus. Si Pilatus pro se dicat: *Volui eum liberare: suffragio populi nec potui sperare tantam huius insaniam, ut peterent homicidam, dimitti, & authorem vita perderet: Bene feci.* Dico confidenter, Pilate, male fecisti, non egebat suffragio populi, quem sua absoluerat innocentia satis declarata tuomet iudicio. Vide quomodo à vero iudicio cum peccatoribus istis verè declinas, Politicus esse vis, & desinis esse Canonicus. populo vis placere, & incipis Deo displicere. Hoc malum tibi & Christo facere non debuisti.

Domine clare video, quod viri positi in publico officio, sint in magno praecipitio. Vtinam ad officia talia homines non aspirarent, vtinam se etiam quassitos absconderent, tunc signum de se ederent, se id quod petunt,

R 3.

tunt,

tunt, intelligere. Verissimum etiam est quod meritiissime pro principibus & magistratu oratur, qui tam grauius periclitatur.

§. 191. *Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum summi Sacerdotes. v. 10.*

Exprimit hic Euangelista causam, cur ita conatus fuerit Christum liberare Pilatus; nimirum quia iudici constabat Christum ex inuidia per Summos Sacerdotes sibi traditum. Quæ autem inuidia fuerit, Ioannes manifestat, dicens eos dixisse: *Ecce mundus totus post eum vadit, & si dimittimus eum sic omnes credent in eum.*

Domine Iesu, video æquitatem in Ethnico, & confundor in Christiano: nam video & plane sentio hinc inde Christianum etiam subinde furij Inuidiæ agitatum, ac uere linguam suam aduersus proximum suum quando videt illum crescere, se vero minui vel non super omnes excrescere, tunc obliqui aspectus, tunc ægre extortum alloquium, tunc detractiones, tunc etiam insidias esse obseruare. Deus meus conserua me ab hoc malo, per quod mors in mundum intrauit. Sed & mihi hanc da gratiam, ut semper & vbique amore iustitiæ & æquitatis coner Innocentem defendere, & periculis liberare, & promouere, ne iniuriam vllam patiarur, aut damnum.

§. 192. *Pontifices autem concitauerunt turbam ut magis Barabam dimitteret eis. v. 11.*

Quantum malum est inuidia! ecce per inuidiam Pontifices facti sunt populo deteriores, magis imprudentes, tumultum concitantes. Audite ergo Iudith illos increpantem. *Vos estis Presbyteri in populo Dei: & ex vobis pendet anima illorum: ad eloquium itaque vestrum corda eorum erigite, nolite eos in barathrum protrudere, vel potius vobiscum detrahete; misericordiam obsecro eorum, de quorum primitiis & oblatiis viuitis, talia Iudith locuta fuisset.*

O Deus! quare permisisti obsecro tale scandalum, ut Pontifices ipsi & Sacerdotes populo suo tam malo præirent exemplo? Nunquid non merito hinc argumentabuntur hæretici oses Ecclesiæ tuæ dicentes: *Ecce Ecclesia defecit, ut Sacerdotes sic populi, omnes mali facti sunt, non fuit tunc bonus ad vnum.* Ita est: sic argumentari possunt de Synagoga, quia reuera defecere debebat, uti Lucifer oriente sole, & quid mirum defecisse illam Ecclesiam, quæ non habebat promissionem constantiæ æternæ, quam habet Christiana. Argumentetur ergo hæreticus de synagoga, sed non affingat

Christi

Christianæ quod proprium est Mosaicæ non affingat Saræ Dominæ, quod est ancillæ Agar: inique argumentatur, cum sic hæreticus argumentatur, & plerumque qui sic arguunt Ecclesiam Catholicam, ipsimet sunt apostatæ ab eadem Sacerdotes, seducti per passiones suas immoderatas & volunt suam inconstantiam affricare constanti Ecclesiæ.

§. 193. *Pilatus autem iterum respondens ait illis. v. 12.*

Quia Pilatus male sperauerat neminem fore tam audacem & impudentem è numero Iudæorum qui dimitti peteret latronem scilicet insignem, quo inter victos peior nemo erat, videns aliter euenisse consternatus aliud consilium capit è penu seu thesauro politico suo sed priore multo deterius & infelicius & qui antea populum secum æquauerat adhibendo in consultationem, de dimissione rei innoxij, ecce imprudentissime eundem nunc facit Iudicem. Petendo ab ipsis Iudæis, quid de Christo fieri vellent, sed dum petit, perdit & se, & Christum Dominum, se quia prodit inconstantiam suam, & timorem in administranda fortiter iustitia, dum homines offendere magis quam Deum & iustitiam timet. Hoc aduerterentes Iudæi audacter pro Iudicibus se gesserunt.

FAxit Deus ne & hodie eiusmodi Iudices timidi inueniantur, qui nesciunt virtute irrumperè iniquitates multorum, sed statim ad faciem vel potentis vel amici extimescunt facere iudicium & iustitiam & tales se & amicos & inimicos perdunt. Hunc timorem, Domine, obsecro auertas ab omni Iudice Christiano.

§. 194. *Quid igitur vultis faciam Regi Iudæorum. v. 12.*

Quanta timiditas! quantus pudor tanti Principis & Præsidis Iudæorum, ut non audeat dimittere innocentem quem ita plene nouit, ex inuidia sibi esse traditum & non aliam ob causam! sed insuper petat consilium à subditis & sibi eum tradentibus & falso accusantibus, & odio habentibus, quid facere debeat de eo, quem sibi tradiderant, Non scis, Pilate quod inuidia non quiescat, donec in eo, quem odit, plenam videat miseriam! Tu quidem captas aliquam benevolentiam tuorum subditorum, dum vocas Iesum regem Iudæorum quasi videaris non nihil ipsorum regno deferre; sed dico tibi sincere, quod illi passionibus Mei & Tui agitati nõ intelligant talem benevolentiam. O pusillanimitatem detestandam in Iudice! qui nullam inueniens in Christo causam, non tamen iuxta leges liberat eum, sed inimicos interrogat, quid agere debeat, cum eo quem oderint, quem falso accusarunt, quem sibi tradiderint morte plectendum.

○ Bone

O Bone Iesu, tu da veram in iustitia & æquitate constantiam, quam nec leges Romanæ, nec Mosaicæ, nec Philosophorum aurea dictamina dare potuerunt.

§. 195. *At illi clamauerunt: Crucifige eum. v. 13.*

Videntes Iudæi Pilatum timere, & audientes, quod se in consilium adhiberet, Ecce audacter dicunt sententiam. Sed qualem! Deus bone. Solent homines in iudicijs criminalibus horrescere audita sententia mortis, vel supplicij imo deprecari pro reis. Hic planè aliter agitur, hic videntur meri diaboli esse.

O Hierosolyma vel potius crudelissima Babylon, tunc omnium Ciuitatum caput, vt sacratissimum Messiaæ tui caput tam funesta ruina inuolueres, ideone tuo in sinu tot annis innocentissimus mansuetissimulque conqueuit, vt tuis vnguibus ac dentibus, tuis gladijs ac hastis factus præda tandem laceraretur. An hunc animum tam inhumanum, tam efferratum, tam crudelem tuorum è schola Prophetarum tulisti? Scio, quod aliter ibi sis docta; sed hæc est hora, & potestas tenebrarum, in quibus deferta luce versari maluisti.

O amantissime Domine in quantum te grauauerunt mea criminalia tam molesta tibi fuerunt vt etiam te vitam ipsam morti tradiderint. Quid enim aliud prætendebat iste clamor Iudæorum dicentium *Crucifige eum*, quam accusationem aduersus me coram patre caelesti à diuina iustitia institutam. Pilatus quidem animaduertebat tuam innocentiam quod sine peccato omni esses, & quod in tuo ore dolus inuentus non fuerit; sed peccata mea tam dura tibi fuerunt; illa clamauerant & clamabant, dirum illud crucifige. O Iudæi, ego in vestris personis contemplot mea peccata. Hoc debeo vobis, quod speculum facti estis mihi, vt possem me in vobis contemplari.

§. 196. *Pilatus autem dicebat illis. Quid enim mali fecit? v. 14.*

Bene dicis, Pilate, perge sic vrgere male affectos, si forre redeant ad rationem, à qua recesserunt quia sicuti virtuti competit præmium, ita peccato debetur supplicium, vbi ergo antecedens non est peccatum, decens est vt non sequatur pæna. Veruntamen hoc iudiciū rectum in Pilato adhuc viuens, vt in Iudæis erat oppressum passione; ita quoque hodie videmus idem oppressum in Caluino Gommaristis Antelapsarijs qui hominum maximam partem addicunt inferno æterno absque omni præuisione culpæ, & quod est tetrius, ipsi Deo suam hanc tyrannidem affingunt. Cum igitur audis hos tyrannos talia blasphema docentes, dic audacter cum Pila-

ro: quid enim mali fecit homo, qui ante lapsum Adæ & suum ita addicitur inferno?

O Deus, video quod non solum tempore tuæ passionis fuerint homines, qui te innocentem addixerint cruci, sed etiam modo, sint, qui hoc præterea mali agunt quod populo persuadeant te talem esse Tyrannum, qui crucifigas & crucifigi velis eos qui nihil adhuc mali fecerunt. Et hi volunt dici Christiani. Vere peiores sunt ipso Pilato gentili.

§. 197. *At illi magis clamabant, crucifige eum. v. 14.*

Hic novum animaduerto strategema passionibus suis indulgentium fræna: nam quod ratione nequeunt efficere, clamore, turbulencia & impetu efficere conantur. Non est ipsum inuentum nostro tempore inustatum, sed tu, Domine, in te ostendisti, quomodo talia tela vinci possint, à subditis, & simul demonstrasti, quam male Prælati & Magistratus ad talia commenta conmueant, & quo perducantur, si talia inuenta sequantur.

O Deus, da obsecro Magistratui gratiam, iustis machinationibus eorum iustitia peruertatur: da etiam miseris, qui talibus opprimuntur, patientiam hic, & postea vitam æternam.

§. 198. *Pilatus autem, volens populo satisfacere, dimisit eis Barabbam. v. 15.*

Iam videtur Pilatus consensisse iniquitati. Vide anima mea, quomodo Homo qui in iustis non attendit paulatim decidat, & sensim torrente moris humani abripiatur. Hoc erat profundum illud quod in prælatione timebant semper prudentes & sancti. ne videlicet ab his quos regere debebant abriperentur uti naus à fluminis imperu. Ecce Pilatus abreptus est clamore & importunitate, verba iniquorum prævaluerunt super eum, Loquamur igitur ad cor Hierusalem ut fructus inde promanans animis nostris medeatur. Vere indignum commercium, dum latronem, mortis ministrum, vitæ datori, vitæque ipsi præferimus. Quod tamen peccando perpetramus, nunquid igitur merito, sicut Iudæis, fructus tam iniquæ petitionis nobis quoque adhæret, qua diabolus mortis Principem ut illi Barabbam, eligimus: quam tamen frequenter etiam hic error committitur, ut Barabbas Christo præferatur, quando in electionibus, officijs & promotionibus indigni dignis præponuntur; & in actionibus eligitur potius malum, quam bonum.

ET tu anima mea speculum hoc diuinæ bonitatis attende in quo charitatis, patientiæ, humilitatis exempla resplendent: & disce non indignari si quando indignioribus postponaris, cum Dominus Iesus, sponsus tuus, præ participibus suis à Deo dilectus, præ nequissimis fuerit à Iudæis de-

S

spectus.

ſpectus. Sed quid aio? ſuperba mens noſtra, ſuz ſemper excellentiæ ſtudioſior, hanc Philoſophiam non capit: Poſtulet ergo humiliter à Deo & dabitur ei. Stimulo opus eſt: eum admitte. Quando Deus vnicuique ſuum locum & ordinem eſt daturus, tunc tanto maiori cum gloria, quanto maiori cum ignominia hic tibi à mundo fuerat denegatus, illum reſtituet ille tibi qui dicit: *Amice aſcende ſuperius.*

§. 198. *Et tradidit Ieſum flagellis caſum vt crucifigereetur: v. 15.*

Heu! Heu! Heu! quid audio? nequam dimittitur ſine pœna liber, & optimus in o virtus ipla traditur in manus inimicorum eius ad flagella, ad tormenta, in dè crucem latronibus tantum & ſcleratis hominibus eo tempore infligi ſolitam. Intelligo feralem mortis acerbiffimæ ſententiam. Quod ſi vnquam hominum improbitas & armata ſcleribus nefandiſſimis libido rabiem aliquam & execrandam in mundo crudelitatem exercuit & ſub fiſtæ gratitudinis prætextu perfidiæ monſtrum peperit, ingrata hodie accuſanda certè eſt Iudæa, illa Orientis vniuerſi gloria, Palæſtina decus. Princeps Prouinciarum, quæ poſteaquam Dei filium & tot ſæculis Meſſiam expectatum, triginta tribus annis intra ſuos agros atque orbes hoſpitiæ excepiffet, ſclerato animo in eius mortem conſpirauit, & ſub obedientiæ ſimulatiq; obſequij larua in periculum illud & diſcrimen attraxit, vnde mortalium omnium ſalus eſſet euacuata: niſi Dei miſericordia per hoc ipſum parauiſſet remedium, per quod merebamur exitium.

ET iam te alloquor Pilate, Romanorum & iuſtitiz præſes, vbi nunc iuſtitia tua, vbi fides, vbi præſtitum Romanis fidelitatis & iuſtitiz exercendæ iuramentum: anne iniquum velle caſtigare & morti tradere quem noſti innocentem, quem noſti ex inuidia tibi traditum? times homines magis offendere quam Deum & iuſtitiam eius? Verè fatius tibi fuiſſet non fieri tantæ Prouinciæ Iudicem, ſi non valebas virtute irumpere iniquitates. Dire tibi hæc conſtabit puſillanimitas deteſtanda, qui nullam inueniens in Chriſto cauſam, non tamen iuxta leges liberaſti eum, ſed, vt occidatur, miſere tradidiſti. O iudiciū iniquum, ô iniuſta ſententia, ô crudelis damnatio. O Iudex peruerſe, iam dudum nullam in eo cauſam inueniſti, & nunc eum morti adiudicas? iam iam iuſtum eum affirmabas, & nunc ad Crucis eum mortem condemnas, paulo ante fatebaris, quod & bene noueras Iudeos odijs & inuidia ſtimulatos eum tibi obtuliſſe, culpam omnem ab eo abeſſe, & modo impijs hoſtium ſuorum manibus & crudeliſſimæ illorum voluntati eum tradis ad mortem crucis? quid dicam? perdididiſti omnem honorem, veritatem iuſtitiam, & pro eo ſempiternas incurriſti pœnas.

§. 199.

§. 199. *Milites autem duxerunt eum in atrium. v. 16.*

Iam iniquæ sententiæ fit iniquior executio, nam qui iam ante erat flagellatus titulo castigationis ciuilibus, vt ea satiatis inimicis dimitteretur, nunc iterum alio titulo flagellatur. nam hoc etiam sententia mortis habebat, vt flagellatus Iudæis traderetur.

O Anima mea & quotquot Deum amatis qui Christi Iesu pretioso sanguine redempti & à peccatis vestris abluti estis, venite & interno cum dolore videte, quanta fecit Deus animabus nostris, quanta passus est pro iniquitatibus nostris. Et si ista corda vestra non compungunt, aut certe non commouent, ferro ac lapidibus duriores vos certe esse arbitramini. Aspiciate vt Rex gloriæ pro vestris hic sceleribus vulneratus & deformatus effectus est, videte si dolor vllus hisce possit doloribus æquiparari. Quid ultra ab eo exigitis? Quod si & ista non sufficiunt, plura adhuc pati paratus est. Aliquid ne in corpore eius putatis remansisse illæsum & integrum? En pro peccatis vestris libens etiam mortem excipiet, sanguinemque suum ad extremam vsque guttulam effundi patitur: sed & cor ipsum vestri causa confodi sinet, vt ipsum vobis patefaciat, nimiumque suum declaret amorem.

Diligamus quæso eum omni mente, omni virtute qui nos tam immenso amore complexus est, contraque modis omnibus spernamus eum, cum vniuersis consilijs ac suggestionibus illius, qui hostis est implacabilis & interfecto animarum, qui in hoc solum totis incumbit viribus vt nos secum ad æterna locorum infernalium tormenta abducere queat.

§. 200. *Et conuocant totam cohortem. v. 16.*

Milites scilicet Romanorum stipendia facientes & qui semper Hierosolymis morabantur cum Præsidente, propter crebras Iudæorum seditiones & tumultus. Hi eo die in atrio Præsidis excubias facientes, empti pecunia forte per Iudæorum Principes, vt varijs ludibrijs & tormentis Christum agitent. Itaque Iudæi æstimantes non sufficere posse paucos, conuocabant totam cohortem, vt quod vni deesset in inuentione nequitiae id alter suppleret. Hi igitur simul existentes Christum illudere incipiunt, idque tanta petulantia & risu, vt similia nusquam aut lecta aut visa sint, imo nec credi possent, si non tam diligenter Euangelistæ singula scripsissent. non quidem legitur Pilatus hæc præcepisse, sed milites sua sponte vel emptitie fecerunt, vel vt Iudæis gratificarentur. Interim tamen Pilatus conuictus, tacet, dissimulat, non prohibet, vnde excusari non potest à culpa qui tantam malitiam in innocentem factam, non saltem verbis coarguit.

S 2

Decem

Decem autem illusionum species ab Euangelistis numerantur, quas nebulones isti Christo intulerunt. Harum prima est, quod totam diaboli cohortem conuocarint, ut ludibrium & derisio amplior fieri posset. Secundo congregata simul cohorte circumdant ei vel induunt chlamydem coccineam; 3. Plectunt coronam de spinis, eamque imponunt sancto capiti eius pro regia corona. 4. Dederunt illi in manus calamum vel arundinem pro sceptro, 5. Genuflexo ante eum illudebant & deridebant derisoria illa salutatione: *Aue rex Iudaorum*. 6. Dederunt ei alapas, Impio enim homine nihil crudelius & alienius ab omni compassione. 7. Exspuunt in eum, quæ est summa contumelia & contemptus. 8. Percutiunt eum arundine super caput, illud etiam Dæmonibus tremendum cunctisque celorum virtutibus reuerendum & omnibus sanctis venerandum, caput inquam benedictum in sæcula, à quo omnis benedictio in nos descendit. 9. Postquam percussione capitis aculei spinarum magis ac magis ipsum sanctum verticem penetrabant, exuunt illum purpura & induunt eum vestimentis suis. Et indutum suis vestibus, ne forte ante crucifixionem moreretur, festinant eum educere ad montem Caluarie, ut ibi crucifigeretur.

Etsi hæc non essent scripta in Euangelij & vniuersitas populorum tot sæculis, miraculis primum manifestis inducta, vsque modo credidisset, summo consensu quis prædicare hæc auderet? sed quia recepta sunt, ut sine temeritate discredere nequeunt, secure ea credimus & prædicamus. Quis autem hæc audiens, non statim contremiscat? cum certum sit, ea omnia nos sine fine passuros fuisse quæ Dominus noster, caput nostrum, Rex noster pro nobis toleranda suscepit, imo tetriora (vermem scilicet & computationem conscientie, irrisionem ab omnibus creaturis, & denique etiam ab ipso Deo separationem) nisi Christus voluntarie his æquiualentia pro nobis sustinisset. Sic igitur granum illud multiplicandum, seminatur horribili contumelia, ut mirabiliter pullulet in gloria. Sic regnum quod de mundo non erat, superbum mundum non atrocitate pugnandi, sed humilitate patiendi vincebat. Interim tamen quod milites illi summo contemptu & crudeli ioco fecerunt, hoc Christus Dei virtus & sapientia, & zelo serio, & ex caritate ingenti sustinuit.

Pudeat nunc vos, ô superbi, qui erectæ ceruicæ tumidi inceditis. Erubescite qui sapientes estis in oculis vestris, & extollimini ultra id, quod estis, obliuiscite vos stercus esse & cinerem & vasa testea plena immunditij. En Dominus Dominorum, in quo sunt omnes thesauri sapientie & scientie absconditi ut fatuus deridetur à militibus, à nebulonibus, à filiis mundi huius, & tolerat, & quidem pro vobis. Cito adorare Dominum Deum vestrum,

strum, glorificate eum, date gloriam ei & honorem, accingimini faccis, plorate super vos.

§. 201. Et induunt eum purpura. v. 17.

Irrisoriè quidem ista agunt incitati milites, attamen per hanc vestem reuera inauguratur Christus publicè Rex, ab ijs qui hætenus ei rebelles fuerant, nempe hominibus. Et cum hoc ipsum Dæmones agant per Homines, ipsi incautissimè regnum suum super Homines, in Paradiso occupatum transferunt & amittunt. Hic Quæstio occurrit quis eum induerit chlamyde, & post flagellationem, & coronationem suis iterum vestibus? Matthæus quidem habet fuisse tortores & carnifices dicens: Et postquam illuserunt ei exuerunt eum chlamydem, & induerunt eum vestimentis suis. Inuenio autem in reuelationibus S. Brigittæ l. i. c. 10. n. 7. Christum in flagellatione & post, item in monte Caluariz ante Crucem seu Crucifixionem sese in & exuisse textus enim sic habet loquente V. Matre, Deinde ductus ad Columnam personaliter se vestibus exiit, personaliter ad columnam manus applicuit, quas inimici sine misericordia ligauerunt. Alligatus autem nihil omnino operimentis habebat sed sicut natus est sic stabat, & patiebatur erubescentiam nuditatis suæ. Consurrexerunt autem inimici eius, qui fugientibus amicis suis vndique astabant, & flagellabant corpus eius, ab omni macula & peccato mundum. Ad primum igitur ictum, ego quæ astabam (in spiritu, scilicet) propinquius cecidi quasi mortua, & resumpto spiritu, vidi corpus eius verberatum & flagellatum vsque ad costas, ita vt costa eius viderentur. Et quod amarior erat, cum retraherentur flagella, carnes ipsis flagellis sulcabantur. Cumque filius meus totus sanguinolentus, totus sic laceratus stabat, vt in eo non inueniretur sanitas, nec quid flagellaretur, tunc vnus concitato in se spiritu quasiuit, nunquid interficietis sic eum iniudicatum? & statim secuit vincula eius. Inde filius meus induit se vestibus suis, tunc locum vbi stabant pedes filij mei totum repletum vidi sanguine, & ex vestigijs filij mei cognoscebam incessum eius, quo enim procedebat apparebat terra infusa sanguine, nec ipsi patiebantur vt se indueret sed compulerunt & traxerunt eum vt acceleraret. Cum autem duceretur quasi latro ipse filius meus exterfit sanguinem ab oculis suis. Cumque iudicatus esset imposuerunt sibi crucem portandam. At hæc de prima flagellatione verius accipienda videntur, quam de posteriore hac & coronatione.

Sed, Quis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? Iste formosus in stola sua gradens in multitudine fortitudinis suæ! Ego qui loquor iustitiam & propugnator sum ad saluandum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Torcular calcavi solus & de gentibus non est vir mecum, calcavi eos in furore meo & concalcavi eos in ira mea, & aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, & omnia indumenta mea coinquinaui.

Nosse desideras amica dilecti quam multipliciter eius iudumenta tunicata sint reperias, quantumque mysterij his obueletur? En quoties Regis tui chlamys rubenti flagrantique hoc colore imbuitur, vt tot mutatorijs adspectabilis, ardentius te in sui amorem alliciat, tuque etiam tandem compareas circumamicta varietatibus, pœnitentiæ, varietatibus virtutum & gratiæ Dei. Egredimini itaque filiæ Sion, & videte Regem Salomonem posteriorem & tanto priore meliorem, quanto vobis hic præ illo debet esse carior.

§. 202. *Et imponunt ei plectentes spineam coronam. v. 17.*

Coronarum vsus bonus, cum dantur Maiestatibus Imperiorum, & regnorum, cum virtuti, vt cum corona iustitiæ, fortitudinis &c. vt & aureola castitatis, Martyrij, doctrinæ in cœlis dari perhibentur à Theologis & in terra dantur Poëtis Laureæ, solemnitatiq; nuptiarum & similibus, vnde etiam illa gloriabatur, quæ dicebat, *tanquam sponsam decorauit me corona*. Malus vsus est coronarum cum dantur Veneri, voluptati, vt Sap. 5, narratur dictum: *Coronemus nos rosis*. Item cum dantur ad ignominiam vt hic, sed nullam spineam coronam datam vnquam legi quam hic, Christo Domino datam obseruo. Sed ipse coronari ita se permisit vt ex his, quasi vittis & fasciis, victima nostra intelligeretur. Circumligabantur enim olim & vittis ornabantur victimæ, forte ab ipsis vittis ira dictæ, quas alij à victis hostibus nuncupatas esse coniectant. Cur autem spinea corona? cogitemus quod ex decreto Gen. 3. *Spinæ & tribulos germinabit tibi terra* scilicet maledicta. Item vt impleretur figura Gen. 17. *Aries inter vepres harenis cornibus Christus Iesus substitutus*, pro immolando Isaac filio. reuera vt intelligeret mundus quantum Deus homines amaret, qui cum modo coronentur rosis postea coronandi spinis; ipse volens fortunam eorum emendare, modo illorum loco spinis voluit humillime coronari, vt postea sui coronarentur lilij & rosis.

Alta trahamus imo ex pectore suspiria, in lacrimas erumpant cuncta membra & omnes venæ nostræ, quod nos pœnarum istarum causa sumus. Colliquefcatur præ dolore cor nostrum totumque resoluatur in lacrimas quod Deum, quod Creatorem nostrum execrandis nostris sceleribus, tam dire coronauerimus. Enim vero hæ spinæ contextæ, quid aliud sunt quam crudelia nostra peccata quæ coaceruauimus? His quotidie venerandum Christi caput inclementer vulneramus multoque maiori cum dolore & contumelia afficimus, quam qui eum tempore passionis his pœnis excruciarunt. de illis enim scriptum est, si cognouissent eum, nunquam Do-
minum

minum gloriæ erucifixissent. Nos vero & nouimus regem hunc Omnipotentem & illius voluntatem & iussa perspecta habemus, & tamen obedire ei recufamus, nihil pudet nos tam potenti resistere Domino, eiusque iussa contemnere, cum tamen nihil ille nisi nostram petat salutem, utque ipsius simus cohæredes in regno patris eius. Igitur & anima mea è spinis intexte tibi coronam, hic in terris, ut cum Rege tuo & sponso Iesu Christo merearis immortalibus & æternis coronari in cælis.

§. 203. *Et ceperunt salutare eum. Aue Rex Iudeorum. v. 18.*

Actionem scenicam cohors militum Romanorum exhibuit spectatoribus Iudæis valde gratam, in qua valde delectati sunt Actores excepto vno Dño N. Christo: spectatores vero multo maxime. Tota fuit exhibitio simulacri quo Reges & Imp. creabantur, & mox honorabantur. Iam præcessit creatio, nempe, cum tota cohors concurrat ad Christum & eum tulit ad atrium Prætorij patentissimum locum, 2. cum eum ibi exuerunt, & flagellarunt, 3. cum quasi pœnitentes facti subito eum sanguine suo rubricatum purpura amiciunt, 4. coronam spineam plectunt, eamque imponunt Domino; iste fuit Actus primus cum suis scenis. Iam secundus sequitur & 1. scena fuit salutare eum ludicrè, per ordinem transeundo ante eum, & dicendo Aue Rex Iudeorum, & alia scæda agendo quæ tacentur.

O Deus, quis ista sciens te pro se pati, non compungatur ad amorem tui!

§. 204. *Et percutiebant caput eius arundine. v. 19.*

Quia Christus Dominus præterita omnia mala mirum in modum patienter ferebat ita ut ne semel quidem faciem suam ab eorum sannis insanis auerteret, tanto agitabantur furore ut exilientes è terra rapta è manu eius arundine, horribiles in caput eius ictus darent, quibus spinarum aculei altius sancto illius cerebro infigebantur adeo ut hæc pœna etiam cor illius attingeret fluente pretioso sanguine, vbertim per amabilem faciem atque collum, nihilominus sedebat illic agnus innocens pleno affectu, omnemque hanc prorsus inhumanam afflictionem & pœnam pro nostris scèdissimis peccatis, ad æterni patris gloriam patientissime tolerabat. grauitatem eius ludibrii si scire cupimus, naturam contemplemur. Arundo vacua, leuis, mobilis, fragilis est. Per vacuitatem significare voluerunt, quod sicut arundo medulla & nucleo caret, ita Christus sensu & intellectu, qui ita nei sapientia patris est (ô blasphemia!) per leuitatem, animi eius inconstantiam & opinionum volubilitatem præsignabant (ô iniuria!) per mobilitatem, quod sicut arundo quocunque stante vento in hanc & illam partem flectit.

§. 113

rum; ita Christus quacunque vanitatis aura flante commoueretur (ô mendacium!) per fragilitatem, quod regnum eius caducum omnis infirmitatis & soliditatis penitus expers esset, atque adeo facile arescere deberet non secus ac arundo quæ propterea ab arundo dicitur (ô falsitas!) verum diuina sapientia alio tendebat, scilicet accepit letus arundinem in manu ut antiquum serpentem interficeret. verba Athanasij sunt. *Arundinem accepit cum illi à diabolo porrigeretur, ignaro, quod contra seipsum gladium acueret dicitur enim arundo serpentibus lethalis esse.* His addamus & nos tum quod olim ex arundine sagittæ fiebant. Vnde Diabolus & Iudæi arundinem in manu Christi ponentes sagittarum contra se materiam illi subministrabant. sagittarum inquam earum quarum meminit Dauid dicens. *Arcum suum tenuit & parauit illum, & in eo parauit vasa mortis. sagittas suas ardentibus efficit.*

GRatias ago tibi Iesu fortissime pro nostris peccatis irrisse. Nos veretabiles sumus qualis arundo tibi data delignabat: vani inanes, instabiles, omni vento fluctuantes, nihil habentes fortitudinis, nihil virtutis continentis, & interim nihil non præsumentes. Tu autem Domine Deus, humana conditionis amator, qui infirma mundi eligis, vt fortia quæque confundas, da nobis per arundinem in tua dextera collocatam, constantiam, qua nec mundi blandientis vanitate flexamur, neque delæuientis terrore, quæstemur. Amen.

§. 205. *Et conspuerunt eum. v. 19.*

Ista iam est tertia scena Actus secundi in inauguratione noui Regis qua adeo Iudæorum rabies in Christum effebuit, vt non satis ipsis videretur supplicijs ac iniurijs illatis illum affecisse, & ideo alia noua & nunquam ferme excogitata ignominia ac dedecoris genera produxerunt. Erant hoc Regem nouum conspuere, benedictam faciem eius scædare, caput, manus, pedes, vestes. pendebant hæc impij illi, quasi tributa quædã nouo Regi vel symbolas & cum ad proijcienda sputa abiectus locus aut humilis angulus quæri soleat, nullus alius abiectior ipsis visus est quam ipse mundissimus, immaculatissimus Iesus. Saliuæ autem in faciem proiectio infamiae simul & rabidæ iracundiæ certissimum indicium semper existit; vnde sacra Numerorum narrat historia, quod cum Maria Moysis soror illi detraherat & ideo lepra diuina virtute immissa grauiter afficeretur: orante Moysè pro eius sanitate, Dominus respondit. Si Pater eius spuisset in faciem eius, nonne debuerat saltem septem diebus rubore suffundi: si ergo ob proprio patre filiam conspui tanta reputatur ignominia, adeo quæ scædat & inhonestat; quanto grauior hæc erit quam Christus Dominus patitur!

Ah! quam deformis effectus hic est pulcherrimus omnium creaturarum? quam elegantissima Christi facies omni decore & specie destituta est, vtpote ex verberibus & plagis, quibus ea nocte nimis affecta erat, tumidaque vnguium lacerationibus diuisa, nec non sputis à blasphemantibus commixtim in ea fluentibus, turpiter defœdata! mihi hic terrè vox hæret, & animus liquecit.

§. 206. *Et potentes genua adorabant eum. v. 19.*

Ista est 4. scena, quâ iam sputis, quasi tributis ditatum Dominum simularunt se recognoscere quasi potentem & diuitem benefactorem, & ideo se ambire eius gratiam, quam genuflexione & adoratione vellent sibi promereri, quam ludicre, quam scurriliter vero ista genuflexio, & adoratio sit exercita, qui nouit scurrarum inuenta potest æstimare.

Tu ergo Domine qui ista pro me passus es, da obsecro semper interius indeficientem in omni mea dehonoratione patientiam. memoria & laus tua non recedat de ore meo. Miserere mei Domine miserere mei & adiuua me sicut tu nosti, quod mihi est necesse in corpore & anima, scis enim omnia, potes omnia qui viuus in sæcula. Quod vero hætenus sæpe neglexi, te adorare mane, & adorare vesperi, & ante ac post cibum, & alijs condignis temporibus, pro hoc meo defectu offero tibi omnium SS. tuorum in cælo laudes, & creaturarum omnium benedictiones.

§. 207. *Et postquam illuserunt ei. v. 20.*

Finitus est Sannionum istorum Actus secundus, nunc tertius inchoatur, in quo ijdem simulant se, tanquam milites cum Rege suo nouo velle exire ad bellum, considerans igitur S. Marcus, quomodo egissent hætenus cum Domino suo, concludit in summa omnia dicta & vocat *illusionem*, quæ quàm solear nos homines amaricare, quantum grauare cordis cogitationes, optimè norunt, qui aliquando sunt illusi. Dolor ille est ad mortem, & zelum æternum. Illudere enim non est aliud, quam aliquem pro infano & stulto habere, hoc nemo ingenuus viribus naturæ ferre potest.

Quapropter ad te Deum protectorem meum confugio; illumina quæso interiores oculos meos vt nunquam illudam alijs, multo minus te, corrobora vires meas vt vincere possim zelum meum si quando illudar, maxime quando propter te. Munda cor meum, accende spiritum meum, intellectum illumina, cogitationes collige, omnesque vires meas vni, & constringe vticulo amoris & compedibus timoris tui, vt nunquam à te possim abalienari propter illusiones, sed semper tibi subditus, semper vni-

T

tus

tus sim, tibi absque defectu adhæream, te timeam & amem, tibi gratias agam, te laudem & benedicam hic & in perpetuum. Amen.

§. 208. *Exuerunt eum purpura. v. 20.*

Quando Duces & Reges ad bella procedunt, tunc solent sæpius habitum Regalem mutare, ne à quolibet nauci homine agnoscantur & in ipsos uti cor exercitus collimetur ad mortem. Hanc cæremoniam etiam fanniores isti in Christo Domino nostro voluerunt exprimere & ideo purpura eum exuerunt. quibus verbis & modis id fecerint ridiculi illi, cogitet deuotus Christianus, qui talia aliquando in Depositionibus Scholasticorum spectauit.

Domine Iesu, istam purpuram si contingeret nos obtinere, omnia auri & argenti vasa & omnem monetam & vestes pro ea offerremus, tam nobis cara caput esse, quia tu eam sanctificasti, tuo attractu quicquid enim tu tangis sanctificatur. O purpura si tu intellexisses in quo homine tu fuisses suspensa certe nunquam ab eo te diuelli passa fuisses, sed pertinaciter adhæsisses ei in æternum.

§. 209. *Et induunt eum vestimentis suis. v. 20.*

Iam regali habitu spoliatus erat Dominus, & quod dederant milites, subito etiam abstulerant, cum suis iterum induitur indumentis. Nolebant Iudæi ut Christus crucifigeretur in purpura, ne posterii dicerent, eos Regem Iudæorum crucifixisse, sed exuentes eum purpura, curarunt indui vestimentis suis, toga scilicet inconsueti, & alijs, ut in his educeretur ad conflictum cum diabolo, de mundi principatu occupando.

Bene, & valde, bene facitis Iudæi, quod Saluatorem exutum purpura, suis pristinis induitis vestimentis, quia sic obstruitis ora loquentium mendacia, quasi non ille Christus qui pertransiit benefaciendo, sed alius passus fuisset. Ecce si non ex facie, certe ex veste agnosci potest sic vos ipsi regnum Christi promouetis nescientes.

§. 210. *Et educunt illum ut crucifigerent eum. v. 20.*

Postquam omnia quæ excogitari poterant malitiæ & nequitie in Domino exercuerant, eum capiendo sine causa, ligando, falso accusando, castigando, flagellando, coronando, cum iniquis comparando, morti adiudicando, multoties induendo & exuendo varijs & stultis vestibus, ut dolores continuo innouarentur, nec mors secuta usque huc, eam omninò iam irrogatam volunt & quidem amarissimam & ignominiosissimam crucis, quæ ut sequatur de facto eum iam educunt, propria onerantes vulnera-

tos totaliter humeros ipsa grossa cruce ad pœnam maiorem & illusionem non secus ac Abel iustus in agrum à fratre perimendus, vel Isaac cum lignis ab Abrahamo. procedit hic Ioseph in tunica talari sanguine lita; Moyses cum vitga. Hic est botrus è veste appensus. Hic Eliseus cum manubrio adquirendam securim, demersam in fundo, nempe genus humanum quod à ligno vitæ in infernum deciderat, per lignum crucis Christi retrahendum ad paradisum.

O Pater, de cælis aspice obsecro è solio Maiestatis tuæ, & intuere vnigenitum hic tuum, quanta is patiat ad gloriam tuam, & operetur pro redemptione nostra. Vide vt dilectus vnicus tuus tibi in gloria æqualis par in potentia inter latrones despectus & ad ignominiosam Crucem est condemnatus, aspice perseverantem illius obedientiam ac patientiam, vt omnes has pœnas, amaritudines, contemptum, probra, iniurias, & uniuersos cruciatus suos ingenti cum desiderio perferat ad honorem tuum, supraque vires suas humanas, vera cum resignatione absque vilo adminiculo, se ipsum totum impenderit. vt tuam gratissimam perficeret voluntatem. Hic est dilectus filius tuus in quo tibi multum complacet, hic est verus Iacob qui persecutionem ab Esau, populo Iudaico patiens humiliter per Iordarem solus perrexit cum baculo crucis suæ, vt multis cum diuitijs, & grandi hominum frequentia ad te reuertatur. Hic est Ioseph verus, charissimus filius tuus, miles à te, vt requireret fratres suos quos inuenit in Dothaim, id est, vitijs magnis atque peccatis, quem demum bestia deuorauit pessima, id est, pestiferum inuidiæ virus. Hic est Iesus pastor bonus qui animam suam positurus pro ouibus suis, & perditam ouem tam anxie perquirat, quam deinde multo cum sudore inuentam, ex vitiorum sordibus extractam & eductam, amabiliter suis imponit humeris ad ouile reducens. O Pater misericordissime, aduerte quæso vt dulcissimus natus tuus peccata omnia totius mundi solus portat in cruce sua, & qui nunquam peccauit, omnem spurcitiam ac sordes nostras diluit purissimo sanguine suo, ardoreque sui flagrantissimi amoris. Ah quid sum ego vilis terræ vermiculus, vt mei causa non parcas vnigenito filio tuo? quantopore me amas, quem tanto pretio vis redimere! Et certe si quid melius cor tuum paternum excogitare potuisset, in me cessisset salutis pretium & vsum.

Quid rependam tibi Pater sanctissime pro hac paterna fide, benignitate, & amore intimo quem mihi per vnigenitum filium tuum exhibuisti? nimirum si vel in tot particulas cor meum tui ob amorem singulis quibusque momentis temporis diuidi aut in puluerem contundi omnia ossa mea pollent, quot sunt graminis virentia corpuscula in terra & guttæ aquæ in

mari aut pulvisculi arenæ in montibus vallibusque, possentq; singulæ quæque particule sine cessatione tanta cum gratitudine te laudare, tam obtemperanter obsequi ac famulari, tam simpliciter obedire, tam digne venerari accollere, quam purè diligunt te sancti, nihil adhuc agerem.

§. 211. *Et angariauerunt praterentem quendam. v. 21.*

Quis mihi dicet, quæ, quanta & qualia acciderint in illa via? S. Scriptor, magna insinuat, cum illis omisis dicit, ipsas bestias miseretas fuisse Domini sic procedentis, ad Bellum contra Infernum & omnes pompas eius, nam angariauerunt hominem praterentem, vt crucem Iesu portaret. Hinc magnam intelligo miseriam, vbi talis affulget misericordia, si tamen hæc ipsa misericordia non sit nota molitio crudelitatis, non in subleuationem, sed vt citius venirent ad locum Crucifixionis, ne & forte Pilatus reuocaret sententiam. Certe valde attentum oportet esse, qui corda Hominum vult penetrare, eadem enim opera agit vnus, & peccat, & aliter, qui meretur; orat Pharisæus & lucratur damnationem, orat Publicanus & iustificatur. Misericordiam præstat Iudæus crucifigendo Domino, dum angariat Simonem, & peccat dupliciter, misericordiam exhibet S. Veronica, & consequitur gratiam.

Domine Iesu Christe, fidelis humanæ salutis amator, qui vniuersa mundi peccata super humeros tuos in Cruce portasti: fac nos, per hanc tuam infinitam charitatem & patientiam in tribulatione constantes, vt tanquam veri crucis amatores, in hoc signo vincamus, Amen.

§. 212. *Simonem Cyrenæum venientem de villa patrem Alexandri & Rufi. v. 21.*

Mihi multa in hoc Simone angariato occurrunt, quæ delectant & quæ terrent. 1. quod non est vllus, qui Domino sponte velit obsequium deferre. 2. quod ad eius obsequium homo angariandus est. 3. quod ad hoc opus angariatur præ alijs veniens è villa, 4. quod homo agrestis seu rusticanus, seu Colonus, & talia multa considerata mentem meam feriunt, inter quæ & illud est quod iste homo fuerit & dicatur Pater Alexandri & Rufi, & quod dicat Cyrenæus, ex quibus illud in genere consequor, vere dictum esse, quod gloria magna sit sequi Dominum. Ecce Simon iste angariatus ad portandam Crucem post Iesum, statim honoratur, & in toto mundo eius nomen, & patria, & officium & filij prædicantur.

O Diuinam bonitatem, quæ consueta opera sapientie tuæ referas quando de malitia sapientiam, de nocendi proposito benefaciendi affluens

affluentiam, de malo bonum, de peccatorum tenebris miserationis fecisti splendere lucem, atque de ipsa Crucis angaria spirituale contulisti Sacramentum. Quid igitur hoc Sacramento significasti? Sanctam necessitatem meliorem esse malitiosa libertate. Tu namque nos cogis ut voluntarios facias & necessitatem in virtutem commutas. Noli igitur Domine intueri meam magnam imperfectionem, sed tuam immensam bonitatem ac sapientiam: nec agas mecum pro desiderio meo carnali, verum pro tua sanctissima voluntate & animæ meæ salute. Tu namque melius nosti quam ego ipsemet, quid mihi expediat. Si igitur pertæsus dolorum non libenter patiar secundum sensualitatem, non hoc cures: sed semper diuina fiat voluntas ad gloriam nominis tui summam, & animæ meæ salutem, siue gratum siue ingratum carni meæ fuerit. Sed & amantissime Domine ac Pater, da mihi cum tempore illam sapientiam & fortitudinem, ut me ipsum vincens, in omni tribulatione tuam sanctissimam voluntatem cognoscam, donec extra me ipsum me recipiens ad tuam sanctam vñionem perueniam quo in omnibus tam aduersis quam prosperis, tam in dulcibus, quam amaris, tam in tribulatione, quam in pugna, tecum vñum efficiar, & post hanc vitam locum habeam ubi tu es omnia in omnibus & absterges omnem lacrimam ab oculis nostris, quo omnium malorum præteritorum oblitus, tecum tranquillitatem & pacem habeamus in perpetuum. Amen.

§. 213. *Vt tolleret crucem eius. v. 21.*

Cum viderent Iudæi & Carnifices Christum sub mole crucis non posse subsistere, sed supprimi, vulneribus lacerum, à planta pedis vsque ad verticem capitis, & ingentem crucis trabem grandem in eo facere exanimatione, & vulnera cum vulneribus confundere, aliquid non tam solatij, sed incrementi ad prolixiores dolores tolerandos obtulerunt, nempe baiulum crucis, quem sic intelligere possumus tulisse crucem Iesu, ut solus portaret, præcedente, vel protracto Domino ante eum, vel ut partem posteriorem portaret, priorem vero Dominus, vtraque consideratio habet suos defensores & Patronos. Ego eam præfero sententiam quæ cogitat Dominum sub parte crucis mansisse, ne probrum asseram Domino, crucis suæ in alium remissæ. Et quamuis eo pacto, parum solatij Domino videtur allatum, mysterij tamen multum asseritur nobis, ut sciamus nos non nostra virtute sed Christi portare adiutorio & quidē uti præcipuo. Quidquid vero illud fuerit solatij secundum corpus, multo illud plus lancinavit Domini pijsimam mentem, cum vidit aliquem sua causa grauari. Solet hoc ingenuos animos valde excruciare.

T 3

Veni-

Venite iam fideles & in Simone Cyrenæo, obediētes: non casu sed de industria certa que Dei prouidentia disponente parati, occurrere ad ferendam Crucem quæ se nobis quocunque modo vel loco tandem obtulerit. Sicut enim in Christo summæ fuit obediētiæ Crucem tollere: ita & in Christiano. De villa venite, mundum contemnite, & apti eritis Crucis ferendæ. Omnes enim qui volunt pie viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur. Accedens ergo, o fili, ad seruitutem Dei prepara animam tuam ad tentationem.

Venite etiam peccatores, venite otiosi, venite molles, delicati, & queruli, venite vos quoque pusillanimes varijs tentamentis distenti, & vacantes à serijs, quid statis tota die otiosi? tolle auare, ambitiose, & iniuste, sed pœnitens, tolle inquam clauem Dauid in humeros tuos, Crucis mysterijs insignitam qua tibi thesauri cœlestis facultas & in cœlum aditus datur, Tolle tuam, quisquis es, vt Christi Crucem, in qua temetipsum vt ouem perditam ad ouile reportauit & salua animam tuam. Angarieris licet vt Simon, excita te, aspice in consummatorem Iesum Christum.

§. 214. Et perducunt illum in Galgotha locum, quod est interpretatum, Caluaria locus. v. 22.

Postquam Sacer Scriptor descripserat, quomodo Novum Regem ad prælium eduxerint Milites, ipsum etiam locum in quo supremo conflictu cum hoste erat congressurus describit. Non fuit ille, vti solent alij Reges castra metare, aliquis campus spatiosus ad flunium vel aquas, sed montis vel collis vnde prospectus esset circumcirca in valles. In quo tamen nulla alia castra locanda erant sed mortuorum ossa, in quibus vigeat, imperium mortis, assumenda erant, vt in ipsismet cum morte, & Diabolo mortis auctore iniretur prælium. Qua in consideratione valde admirari incipio Dei sapientiam, qui talem elegit locum certaminis, & permisit, vt quod milites & hostes Christi, ipsi parabant ad opprobrium, hoc ipsum ei cederet in encomium & victoriæ incrementum.

Salue Dei sapientia, quæ attingis à fine ad finem fortiter & disponis omnia suaviter. Salue, salue, imo salua. Te eligentē Caluariæ locum, videmus nullū sapientius locum potuisse eligi ad vincendam mortem. Nemo hoc Philosophorum ingenio suo attingisset, nemo sapientium huius mundi. Vere tu es Deus noster, qui non solum eligis, sed & facis talia mirabilia.

§. 215. Et dabant ei bibere myrrathum vinum. v. 23.

Quid est hoc? quod statim mentione facta loci in quo erat inuentus conflictus, confestim fit mentio haustus? An quia milites, vt animos sibi addant

addant ante conflictum solent haustu largo in se excitare spiritus? & si desit haustus, ipsum puluerem tormentarium forbere vt accendantur in iras? Cedo, sed de Imperatoribus ipsismet & Ducibus belli, id non lego nec probo. Est autem iste, cui datur vinum myrrhatum Dux populi, Rex & Pugnator primarius, male igitur ei vinum propinatis milites, ipsi vos bibite. Imperatoris est vegeta & sobria mente persistere, vestrum est potare. Vt occupastis: nolite transfundere priuilegium vobis innatum. Sed quid myrrhatum vinum propinatis? cur non magis absynthiten? an vultis alludere ad munera Magorum, inter quæ cum nascebatur erat myrrha? an aliud quid intenditis?

O Saluator! quam caro tibi stant, filiorum hominum haustus! Tu in extrema siti tua, post tot effusiones sanguinis & tribulationes iustissime reficiendus non vino recreante, sed vexante potaris. O quam durus fuit tibi populustuus hic Domine? tradiderunt obliuioni verba Salomonis dicentis: *Dare sceram moerentibus & vinū his qui amaro sunt animo.* Vbi iam illorū naturalis sensus & affectio humana, cum tibi Dño Deo meo in tanta miseria constituto tam acerbo poculo obuiarent? profecto peccata mea hunc populū indurauerunt, vt tibi esset tam amarus, peccata namq; sunt instar acetū, myrrhæ & fellis ori tuo benedicto: alioquin fuisset impossibile, q̄ adeo humanitatē exuissent, tibi Domino cœli & terræ tali tempore talem potū præbuisent. Alias saltem poculum aquæ frigidæ, quod bestijs terræ non denegatur, dedissent? Hinc cognosci licet, quod nos propter peccata magis odibiles coram oculis Patris cœlestis fuerimus, quam ipsa pecora campi. Verum cum nos diligeret, te vnicum filium suum pro peccatis nostris tam dire percussit, vt nos iterum in gratiam reciperet acceptam. Eia igitur Dominus meus & Deus meus, da naturalem affectum & intellectum rationabilem, ne amplius tibi propinem acetum felle mixtum, sed potum purum & putum tibi semper gratum offeram, ne propter me toties contristatus iam propter peccata & contumelias meas amplius affligaris, sed potius cordis mei sinceritate ac puritate, quantum in me est exhilareris. Da etiam Domine, vt horum reminiscar, quoties ex voluptate appetitus cibi aut potus præter necessitatem obrepit, ac tunc omni sensualitati ac voluptati plane moriar. Præcipue verò, vbi à te visitatus in morbum incidero, & gustus cum appetitu transibit, & omnia mihi cibaria ipsa mors videbuntur, tunc consolare me per hoc vinum myrrhatum aceto mixtum, quod tibi in maxima afflictione propinatum accepisti: quo tibi gratias agam, quod me dignum duxeris, vt tecum in tribulatione inueniar. Da insuper ne vllō cibo aut potū me ipsum oblectare studeam, sed cogitem mihi satis esse, si cor-
pus

pus hoc foetidum, ad gratum tibi obsequium praestandum, sustentetur pane arcto & aqua breui

§. 216. *Et non accepit. v. 23.*

An non potuit ob gutturis afflictionem, vel oris tumores, & laniam ex contusionibus varijs & colaphis impactis & arundinis percussione; ita ut & sanguine manaret & vix respirare posset? an etiam tunc se mortificauit? an Prophetiae gratiam ad occulta scienda in se vigere ostendere voluit? Deus nouit, qui ipsemet fecit. Ego quicquid causae subfuerit, scio pro peccatoribus, quorum primus ego sum, totum ita esse factum.

DEus meus laudabo te in vita mea psallam ore & palato meo, ori & palato tuo, quae propter me & peccatores omnes nos saeuere sunt afflictata, ut ora nostra aeternis picis & sulphuris haustibus eximerentur. nolo iam amplius indulgere poculis, & sanitatibus insanis, cum videam tam amara medicina excessus nostros sanari.

§. 217. *Et crucifigentes diuiserunt vestimenta eius. v. 24.*

Ut primum ergo peruenit Iesus ad montem Golgotha, quod nomen Syrum Latino idiomate sonat Caluariam, inceperunt Carnifices ad instantiam Pontificum & Principum Iudaeorum Iesum crucifigere. Vide anima, ut irruunt in eum crudeliter & imperiose, extrahentes violenta vestimenta coagulata sanguine & quasi concreta cum corpore, ita ut renouarentur dolores, & vulnera, caro & curis sequerentur, non sine maximo dolore maestissimae Mariae Marris & suspirijs lachrymisque, quoniam praesens erat, & vi maxima & furore proiecentes eum nudum super lignum crucis quae iacebat in terra, crudeliter eum extendentes, & distrahentes strictissime ad formam crucis: Et quia fortasse prius perforauerant crucegem mali metatores & ad dicta foramina manus & pedes Christi pertinere non valebant, ideo fortasse funibus adhibitis distraxerunt corpus, ita ut iuncturae ossium eius dinumerari potuerint: iuxta id, quod praedictum est in psalmo, *dinumerauerunt omnia ossa mea.* Haec autem extensio violenta corporis Christi, quantum tormentum fuerit patet ex eo, quod refert Landolphus de quadam persona deuota passionis Christi, quae cum interrogaret Dominum quisei fuisset maximus dolor quem in cruce sustinisset? respondit quod fuerit extensio corporis sui: addidit quoque quod quicumque ageret gratias Christo pro illo dolore praestaret illi obsequium ita gratum ac si omnia vulnera unguento suauissimo deliniret: extensis ergo neruis, venis ac protensis ossibus & iuncturis benedico te Domine.

Ecce

Ecce, Domine mi, Saluator meus adoro te miserabiliter in cruce distentum, tanquam in equleo nouo vnde omnis SS. Martyrum confortata est imbecillitas, ad inuictum altissimi robur. Gratias ago tibi pro immensis beneficijs tuis, maximè dita in cruce extensione tolerata. Saluete membra cuncta corporis Domini, quæ à se distracta anhelabant ad se & prohibebantur venire ad se.

O Populi Christiani, caute ne iterato clauos Crucis Christi fabricetis, & manus atque pedes illius, denuo cruci affigatis. Clauos siquidem Crucis Christi fabricat, qui inter proximos discordias seminat, manus vero Domini videtur clauis configere, qui bonis sibi à Deo datis abutitur, se pascit, pauperes negligit. Pedes vero Christi clauis ferreis perforat, qui choreas & spectacula potius quam Ecclesias frequentat.

§. 218. *Diuiserunt vestimenta eius. v. 24.*

At quæ vestimenta diuiserunt cum Christus videatur vnâ tantam togam habuisse contextam acu & manibus B. Mariæ Virginis, iuxta id, *si quis habet duas tunicas vendat vnâ & emat gladium* si ergo Christus aliam togam non habuit, quæ vestimenta diuiserunt carnifices? an vestem albam ab Herode donatam? vel potius in signum derisionis Christo impositam? & vestem purpuream, cum chlamyde coccinea vel rubra qua donatus erat in aula Præsidis Pontij Pilati? quam forte per scurras tanquam ephcebos Noui Regis de ferri & præferri curarunt ad ludibrium, tanquam mutatorias. An per vestimenta forte intelligitur pallium & iudarium & sandalia? Deus nouit. Ego sic ratiocinor: si vestem vnâ tantum habuisset certe magnæ paupertatis exemplum dedisset, & hinc carnifices diuisores, dum diuisisse dicuntur vestimenta intelligendi essent, quod inceperint diuidere nempe affecta & cum viderent inconsutilem esse togam, ad sortes sunt conuersi. Aliter: Hi diuisores vestimentorum Christi erant personæ quæ stabant pro se & pro omnibus qui crucifixi Christi membris olim erant bona Christianorû, imprimis Ecclesiastica, Episcopatus, collegia, beneficia, & sacellanatus ac parochias in suam potestatem redacturi, & sic isti typice diuiserunt vestimenta, pro raptoribus bonorum Ecclesiasticorum & super vestem Domini historice miserunt pro se ipsis sortem. Si quis autem elingat sentire, quod Christus Dominus, non ita paupertino habitu sit usus quin honestum inter populares habitum, & eius accidentaria in pallio, in operimento capitis & pedum habuerit & ista dici vestimenta Domini, iste in persona Christi sæcularis cleri honorabiles habitus considerat, Quibus vt oculi sæculares perstringuntur, ita ueneratione ciuili tepidi sal-

tem imbuuntur & percelluntur maiestate Ecclesie, quam in vilibus lacernis monachorum riderent.

Optime fecisti, Domine Iesu, quod tuo sancto Euangelistae eam didicisti phrasim de tuis vestimentis & veste, vnde nequit vel gloriosus vilitate Cleri habitus redargui, nec monastica simplicitas excludi, vt nō ponat homo in habitu sanctitatis vim, sed in exercitio virtutis sub habitu latentis,

§. 219. *Mittentes sortem super eis quis quid tolleret. v. 24.*

Pulchre pro S Ecclesie usu euenit, quod isti diuisores sorte egerint, & ex sortis dictamine acceperint, vnus inconsutilem togam, alius alia vel apposita, vel deposita ab eo, qui solus inconsutilem obtineret, nam sponcione vel deposito quoque verificari potuit diuisio Vestimentorum, si non nisi vna vestis proponebatur. Sed quid hæc sortitio Ecclesie profuit? Ad illud, quod Ecclesia Christi intelligitur nunquam scindi posse, sed si quis se ab illa sequestrat, non Ecclesia scindatur, sed excrementum vel fecerui, vel putridum quid rescindi intelligatur. Scindi igitur nequit Ecclesia, quæ æternam manens, à Toga inconsutili est præfigurata, quisquis hanc scissam mentitur, ille inconsutilem vestem diuisam fuisse effingit.

ODulcissime Iesu, gratias tibi ago pro infinita tua liberalitate, qua pretiosis tuis vestibus meritorum tuorum vestire dignatus es nos qui te adeo ignominiosæ cruci affixeramus & magis quod Ecclesiam tibi constituiti sine scissura, sine macula, S. Rom. Ecclesiam, sub vno capite Vicario tuo vnitam, non sic synagogæ A catholicorum. Scinduntur indies & scinduntur in Arminianos, in Gommaristas, in Puritanos, in Caluino Papistas, in Vedelianos, & Apollonianos, in Calixtinos, in Hulsemannistas, in Rigidos, in molles & c. innumeras pestes, donec consumantur.

§. 220. *Erat autem hora tertia. v. 25.*

Hebræi diem in quatuor partes secundum initiales earundem horas diuiserunt, scilicet primam, tertiam, sextam & nonam, quarum quælibet ternas nostrates horas complectebatur. Prima incipiebat ab ortu solis, durabatque tres horas, quibus finitis incipiebat tertia, ac totidem horis durabat, scilicet vsque ad meridiem quando inchoabatur eorum sexta, & finiebat tribus post meridiem horis, cum incipiebat nona, durabatque vsque ad vesperam: Hora ergo tertia que est nona matutina apud nos Germanos, secundum Marcum, crucifixus est Christus per petitionem scilicet Iudeorum clamantium crucifige crucifige ad Iudicem, qui & eorum voluntati eum dedit ad flagellandum & crucifigendum, à quo tempore con-

tinuo quasi crucifixus fuit, flagellis, alapis, colaphis, illusionibus. Coronatione, spuris, maxime baiulatione crucis, donec immineret hora sexta qua ad Montem Golgotha perductus, ibi reapse crucifixus est, intra horam tertiam & sextam, more Iudzorum numerando, nostro autem more inter nonam & duodecimam.

Hinc iam patet quomodo concilianda sint dicta Euangelistarum aliorum cum hoc scriptore sacro. Illi hora sexta crucifixum referunt, nempe cruci clavis affixum; hic hora tertia, nempe per sententiam & baiulationem ligni addictum fuisse narrat. Ex quo vterius colligo, quod reuera etiam efficaci sententia possit aliquis occidere, quomodo & alias ipse Dominus dicebat, videntem ad concupiscendum, iam esse machatum scilicet in corde, destinatione proposito fixo, continente in se eminenter vel virtualiter factum.

Donec Iesu, à prima dici vsque ad vesperam non cessas operari salutē populi tui, in laboribus enim pro eo à iuuentute tua es, & ego miserrimus peccator non cessavi operari malum, ab eo tempore quo potui peccare, heu mea culpa, heu! ne repellas contritum & humiliatum, qui nomen tuum suppliciter inuocat. peccatorem me confiteor, obsecrans te, Domine Deus Omnipotens, pro bonitate tua vt faciās mecum iuxta magnam misericordiam tuam; quoniam Deus es tu bonus & misericors ac patiens erga nos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerſi.

§. 321. Et Crucifixerunt eum. v. 25.

Ab illa scilicet hora tertia nostra nona antemeridiana quâ clamarunt optioe data inter Christum & Barabbam latronem, tetrum suum crucifige quos si quid truculentius postulare potuissent, id certè non omisissent. impletum est ergo, fecerunt in Domino, quæcunque voluerunt Pilato ad iudicante fieri petitionem eorum.

Considera hæc ô homo Christiane intuere manus quæ cœlum in sapientia fundauerunt, quæ compeditos soluere, elisos erigere, suisque contactibus vniversos solebant sanare, etiam in crucis patibulo distenduntur. Pedes quibus se mare calcabile præbuit, quorum scabellum adorandum erat, pedes, inquam, qui non steterunt in via peccatorum, sed semper ambulauerunt in lege Domini, clamorum acumine perfodiuntur, corpus purissimum in quo thesaurus totius gratiæ seruatur absconditus, penitus denudatur & durissimo ligno affigitur. facies speciosa præ filiis hominum quæ afflictos & tæcærentes omnes consolabatur: facies in quam Angeli desiderant prospicere in pallorem horridæ mortis commutatur. Quid com-

misisti dulcissime Iesu ut sic iudicareris, adeoque crudeliter tractareris. Quod scelus tuum? quæ culpa tua? quæ causa tui doloris? Ego, Ego causa sum omnis tui doloris. Ego vnam acerbam comedi & dentes tui obstupuerunt. Imo etiam ego miser nunc rideo, garror, lætor, pergræcor &c. dum tu pro me ploras, tristaris, pateris, fatis &c. festino ad gaudia, dum tu cruci pro me affixus pendes: caput orno, vngo, & adscitis capillis adultero, dum tu spinis insignitus. Manibus etiamnum impie ago. quasi non plus latius peccatum sit, dum interim innocentissimæ manus tuæ pro me ligno configuntur. O ingratitude nullum non supplicio dignam! Vere dictum est à quodam, impius seu peccator aut infidelis est aut stultus.

Domine Iesu Christe fili Dei viui qui pro redemptione mundi natus & circumcidi voluisti, & à Iudæis reprobari, à Iuda osculo traditi, capiti & ligari, & cum vinculis Annæ, Caiphæ, Herodi, Pilato offerri, coram eis illudi colaphis, alapis, flagellis arundine cædi, facie velari, & sputis confundi, spinis coronari! falsis quoque testibus accusari, iudicari, & ut agnus innocens tuam crucem, ferendo ad victimam duci, clavis perforari, felle & acetum potari, atque in cruce morte turpissima condemnari, ac lancea vulnerari. Tu per has sacratissimas pœnas tuas ab omnibus peccatis & pœnis nos libera: & per sanctam crucem tuam illuc perduc, quo perdidisti tecum crucifixum latronem sero pœnitentem. Amen.

§. 322. *Et erat titulus causa eius inscriptus. v. 26.*

Quid Titulus? Norunt Iuris-Consulti. Philosophi & Grammatici. Nomen, cognomen & dictum comperens rei vocant, sed cur titulus causæ nisi ut omnibus patefieret habitantibus in Hierusalem, & qui e venerant ex omni parte mundi, iam Iudæis quam gentilibus Christum hunc magnum Prophetam & iam notum orbi terrarum, ob magnalia Dei, quæ operabatur, fuisse & esse eum qui in scriptura proposita legebatur. Erat iste modus præscribendi valde Iuri & rationi conformis. nam ex eo tota actio & processus & confessata rei innotescebant, & non relinquebatur arbitrio Hominum male vel bene de reo loquendi, præter id quod erat præscriptum. Et perseverat hodie in Oriente hic modus, ut titulus præferatur damnatis ad mortem, qui utinam apud Christianos restituatur vel in vltum inducatur. Certe tam enormia mendacia & infamations passim non audirentur & impune quidem. Venit mihi hæc meditati in mentem, quod Iacob visa scala ex terra in cælum porrecta, erexit altera die eo loco lapidem in Titulum, nempe locum memorialem, insignem, sacrum, & effudit oleum desuper. Rursus eum acervum lapidum in testimonium inhi-

cum Laban fœderis fecisset vocauit illum (titulum) & cum Deus locutus esset Moyli & 70. senioribus duodecim titulos erexerunt: & quod Deus in Leuitico idololatriam damnans prohibet titulos Dijs excitari dicens, *Nec titulos erigite, & libro Numerorum ere & os confringi præcepit, Confringite, inquit, titulos & statuas*) Cum igitur Crux locus sacer sit, & velut altare sanctissimum in quo Christus Dominus quasi Summus Pontifex, & missus seu Orator, Deum Patrem placat, & vt Sacerdos sacrificium offert, merito eius actionem istam placatoriam Missam, vt ipsummet Missum vocamus. Huiusporro Missæ primæ *Introitus* fuit per Incarnationem; Gloria in excelsis Deo, data est per natiuitatem: *Collectæ* primæ erant Orationes cum pernoctabat orans in desertis: *Lectio* Epistolæ, erat declaratio Legis & Prophetarum, Euangelium quando diuinam illam doctrinam quam à Patre conceperat, euangelizabat; *Offertorium* eius fuit in hortu sui oblatio, & quæ vsque ad *Sanctus* sequuntur erant acta in domo Pontificum. reliqua quæ in Canone dicuntur & fiunt, fuere ea quæ in Pilati & Herodis curia sunt gesta, donec ad eleuationem Hostia Calicis venitur, quæ duplicem Christi ad populum ostensionem, *Ecce Homo, & Ecce Rex*, in memoriam reducunt. Omitto cætera Passionis Dominicæ momenta, quæ exactissime in Missa hodieque repræsentantur.

O Peccatores adeste, posthac diligentius sacrificio Missæ. ibi salus vestra agitur quos iusta Dei deterrebat offensa queis nulla spes veniæ suppetebat. Ecce iterum scala Iacob erigitur, cum Missa celebratur & in ea Christi viuifica memoria renouatur. Videtisne descendentes ascendentesque per hanc Angelos? videtisne Dei filium in Sacerdote quouis sacrificantem? misericordiæ viscera, gratiam cœlestem per hanc ad nos placide delabentem, vt nos per eandem ad veniæ, gratiæ, gloriæq; thronum ascendere faciat. animæ quioreste. Ecce placatus per hanc actionem, per hunc titulum Dei vultus inuitat nos, rotaque cœlestis curia nos expectat. In hoc igitur titulo gaudete, congaudete & congratulamini & tanquam de incomparabili thesauro reperto exultate in lætitia cordis vestri magnificantes Deum qui est.

§. 223. *Rex Iudaorum. v. 26.*

Erigamus hic paululum oculos ab imo ad summum ac legamus hunc titulum in Cruce positum intelligemus quo id spectet? at quo? ad Regiam Christi paupertatem? nunquam enim Dominus Rex vocatus est vel agnitus, nisi vbi paupertatis singularis erat species vel ostentatio Nato in stabulo & posito in præsepio, statim tres ab oriente Reges adfuerunt, qui

qui & palameum Regem vocarunt. Ingressus est Hierosolymā asino insidens ut pauperculus, acclamari cœptum est: *Osanna, filio David, benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israel.* Sed nunquam ita pauper vilis est atque cum in cruce nudus pependit. Hinc valde diserte pronuntiatus est Rex, non enim tantum voce à latrone Rex salutatur, sed scripto eoque publico à Præside Romano appellatus est. Quis iam non videt, isto pacto Dominum indicare voluisse verum esse sermonem suum, quem initio Euangelicæ prædicationis, uti paradoxum; attamen verum proposuit: Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est Regnum cœlorum: Ergo Rex est qui paupertati studens omnia à se abdicat, omnibus se exuit, seu solo affectu, siue etiam re ipsa? omnino, quid enim aliud? an non illa vox vere regia est, Ecce nos reliquimus omnia. Quis enim ita loqueretur, nisi qui omnibus etiam sibi ipsi dominaretur? & quod plus est pro libitu suo ludibrio haberet ac longe à se velut calce propelleret. De eiusmodi homine dictum est, *omnia subiecisti sub pedibus eius.* Nam qui diuitias rem magni æstimandam putat, hic seruus est, & de ijs sollicitus est, eas profecto non sub pedibus sed supra caput & cor habet, & premitur & vexatur. Similiter accidit his, quorum Deus est honor temporalis, aut voluptas peritura. Serui sunt omnes qui ista vel vnum eorum magni æstimant, se vero paruos.

Egredimini igitur filie Sion & videte Regem Salomonem in diademate qua coronauit eum mater sua in die desponsationis eius, & in die lætitiæ cordis eius. Intuemini thronum hunc maiestatis eius in terris ex quo regnat, ligneo quidem; sed mox inaurando & gemmis includendo osculandoque. legite & intelligite scripturam in hoc throno affixam: *Dicite omnes & singuli Christiani Tu es ipse Rex meus & Deus meus qui mandas salutes Iacob, quoniam Deus magnus Dominus & Rex magnus super omnes Deos. Te imitari, tecum pauper si non re ipsa & exterius, saltem affectione interna desidero: regnum tuum non est certe de hoc mundo, quia Reges Terræ non solent tali pompa comparere.*

§. 224. *Et cum eo crucifigunt duos latrones. v. 27.*

Obstupuit Propheta & expauit olim, quando in spiritu vidit Deum, factum hominem & iacentem in præsepio inter duo animalia: quomodo quæso expauisset, si eundem aspexisset pendentem in patibulo, in medio duorum latronum? Sinamus Prophetam apud præsepe, nos, nos ad Caluariam ibi dignior materia expauescendi. Quid enim sibi vult sanctus vitæ author, inter latrones? Plura hic nec ratio, nec os finit. Satis cogitavi cum hoc cogitavi, & dixi cum hoc solum dixi. Inter duos latrones,

O Deus

O Deus humilis & mitis ! quem nostrum non mordet si in conuiuio paulo humiliore loco sedere debet propter honoratiores se, quis in scholis non horret sedere in inferioribus scamnis ? quis in catalogis nominum, non auersatur inferiore loco etiam iure suo collocatus legi. Quis nostrum non agit Pompeium magnum, nolentem ferre parem ! quis non & Cæsarem, non valentem ferre priorem ! Ita Pompeios agimus & Cæsares, Christum agere, & representare, quis in animum inducit ? Ego vobis mortales præeo in confessione, agnosco culpam meam agnoscite & vestram, & vna glorificemus humilem Christum, illum honoremus, illi diuitias & honorem afferamus, ille meruit. Gaudere etiam latrones, gaudete Meretrices & quotquot estis peccatores, & gloriamini in hoc vestro Principe : is est nempe qui vos inuitauit, vos recepit, manducauit vobiscum & amicum se publicanorum effecit : non enim iustos sed peccatores venit vocare ad penitentiam : docturus nimirum meliorem vitam & ducturus ad vitam. Salue bone Iesu, pie ac gloriose latronum susceptor, salue agne mansuetissime luporum reconciliator, cum agnis. Salue sili David rex Israel verum refugium, verumque solatium omnium, qui in angustia sunt constituti, ære alieno pressi & amaro animo. En recipis omnes imo trahis ad te & alligas imo clavis affigis iuxta te, ne recedant à te. Salue.

§. 225. *Vnum à dextris & alium à sinistris. v. 27.*

Quare hoc ? vtrique propter mysterium, nam in hoc mundo omnes cum Domino crucifigimur & mortificamur totis diebus : sed non omnes à dextris domini. A dextris Christi crucifigitur qui per crucem huius sæculi non infatuatur, non sordescit, sed purgatur & efflorescit. Sed non omnes audiunt vel intelligunt hoc mysterium collocant se vel collocantur, ab alijs ad sinistram : ibi in sua cruce Deum blasphemant, ibi proximo maledicunt, ibi occidunt nocentes sibi sine sententia : ibi regna aliena inuadunt sine titulo vero : ibi fortunas proximi rapiunt : ibi commissa sibi negligunt, non commissa defendunt, ecce duorum latronum mysterium magnum in omnium talium, crucifixorū pro suo merito personis, medius pendet Christus, illos vt sanctificet plus, hos vt corrigat in melius.

Domine Iesu, intelligo, quod sum reus mortis, sum filius latronis Adam & postea latrocinatus sum more & exemplo patris mei, captus sum, in carcerem è paradiso abstractus sum, ibi pœnas do. Sed ecce, colloco me ad dextram tuam, volo esse patiens, volo in patientia mori, nolo Deo irasci, quod velit Adæ posteros mori. Adiua me obsecro Domine Saluator meus in illa hora & fer mihi opem in lecto doloris mei.

§. 226.

§. 226. Et impleta est scriptura qua dicit: Et cum iniquis reputatus est,
v. 28. ex Isaia. 53. 12.

Multa scripta sunt de Domino quia præuisa erant futura, in tempore & ideo scripta erant nobis ignorantibus futura, ut sciremus esse futura, quæ uti successiue facta sunt, ita successiue compertum est veram fuisse scripturam istam, & impletam esse eandem inter futura, in ista erat etiam, quod cum iniquis esse reputandus sanctus sanctorum. Et hoc tunc impletum est in capite, & hodieque impletur in eius membris. Quomodo enim non? Ecce in Britannia perduellis reputatur, qui Sacerdos est per potestatem emanantem à Christo, in carceres latronum derruditur, peius illis habetur, suspenditur, strangulatur, in quatuor partes secatur, suspenduntur membra ad terrorem, nunquid non hoc iniquis reputari sanctos! Est sane, ita ut qui ista faciunt in sua mente negare non possint. Sed Legibus regni se ita cogi dicunt. Veruntamen siue legibus illis, siue libitu viuentium ita fiat, cum iniquis reputatur Sacerdos secundum ordinem Melchisedech.

O Vos omnes Sacerdotes qui non solum in Britannia sed vbique terrarum persecutionem, patimini, vos nunc absens alloquor, coronæ vestræ cupiens particeps esse. Ego vos consolor, quia quod in capite præcessit, in vobis tanquam præstantissimis membris inolescit. exercui rabiem suam in capite Tyrannus inferni, exercent in vos sæuitiam suam eius ministri. maeste animo magni viri non sit vobis graue inter fures suspendi, causam vestram discreuit Deus. Ille super vos iam Titulum posuit *Amicus meus fidelis ad mortem*. Felices vos, qui de naufragijs vitæ præsentis ad tanta gaudia iam peruenire meruistis cum latrone in dextra posito: Infelices qui cum latrone in sinistra: infelices & heu nos, & qui adhuc per huius maris magni fluctus, procellosasque voragines nauem trahimus, ignorantes an ad portum salutis perueniamus. Infelices inquam quorum vita est inextinguibile, vita in periculo, finis in dubio, nescientes finem nostrum quia omnia in futurum. O patria nostra, patria secunda à longe te videmus, ab hoc mari te salutamus. ab hac valle ad te suspiramus & nitimur cum lacrimis si quomodo ad te perveniamus. Spes humani generis Christe, Deus de Deo refugium nostrum & virtus cuius lumen à longe inter caliginosas nebulas super maris procellas, quasi stellæ maris radius oculos nostros irradiat, ut dirigamur ad portum. guberna Domine nauem nostram tua dextera, clavo crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus, ne nos demergat tempestas aquæ, ne nos absorbeat profundum: sed vinclo crucis retrahere nos ab hoc pelago
ad te

ad te solamen vnicum nostrum, quem à longe quasi stellam matutinam & solem iustitiæ lacrimantibus oculis in littore cœlestis patriæ nos expectantem vidimus. En ad te clamamus redempti tui: sed adhuc exules, *Exaudinos Deus salutaris & spes omnium finium terra & in mari longe.*

§. 227. *Et pratercuntes blasphemabant eum. v. 29.*

Non satis erat infernis potestatibus & inuidis Ministris earum, corpus Domini affixisse cruci, ad dolorem mortis, reputasse cum iniquis ad contemptum supinum, & spoliasse ad nuditatem, sed, ecce vulnerant animam eius blasphemijs, contra Deum dictis.

OIngratitudinem dum in ipsa actione est, vt nos saluet, & redimat à faucibus diaboli, mortis, inferni, perpetuis carceribus, & tormentis: ibi dantur Christo pro gratia, & compensa, iniuriæ, blasphemiæ, mendacia, obiectiones, ludibria, & irrisiones beneficiorum eius. **O** Patientiam, qua maior non apparuit in orbe Terrarum.

§. 228. *Mouentes capita sua. v. 29.*

Quantum ex textu Euangelistarum colligere possum, quatuor erant differentiæ hominum peruersorum illudentium Christo. primi *sedentes*, qui eum obseruabant donec expiraret, ne euaderet, aut ne aliquis eum viuum de cruce deponeret. Secundi erant *pratercuntes* qui eum blasphemabant, hi enim erant omnis generis homines de ciuitate in ciuitatem Hierosolymorum properantes, rustici & vulgares homines qui circa locum crucis & præsertim ante oculos Christi transibant fortuna ita ferente, vel sponte oberrantes, vt otiosi. Tertij erant *stantes*, quarti erant *pendemes*, vt latrones, de quorû numero in Matthæum scripsi §. 221. Itaq; non solum ab omni generis hominibus cruciatus est Dominus, sed etiam in quolibet situ eorum, vt plenissima esset nostra redemptio. & hi omnes suos peculiare, præter communes modos cruciandi Dominum adhibuerunt, quasi certantes quis acutius posset Christum torquere.

Iesu bone Domine, vt video aggrauatum est prælium contra te, inueniuntq; te sagittarij & vulnerauerunt iaculis. Ita est, sane: sed nisi prius amore salutis vestræ sauciatus fuisses, nunquam te malignantiû tela iaculari potuissent. Nunc autem in gratiam nostri, temetipsum Patri cœlesti, obtulisti, qui hanc eis ad horam fecit potestatem, vt reduceretur per te, quod erat alienatum à te. Fecisti quod faciunt quorum cutis in manu adusta est aliquantum casu. Isti carnem læsam amplius foco applicant & dolorem

mortificant. Laeta erat diuinitas peccatis nostris, Ecce magis se eisdem obiecit & saturata opprobrijs placata est nobis.

§. 228. *Et dicentes. Vah qui destruis templum Dei & in tribus diebus readificas? v. 29.*

Nunquid imprimis acuta tibi sagitta videtur, qua Christi diuinitatem attingunt, eumque mendacij arguunt, cum verbo execrationis *Vah*, quasi non sit dignus vt eius vltra verba audiantur, qui Principes Iudaeorum & populum ita clarè decepisset in verbo, quod vellet vti Dei filius, potestate sua diuina, Iudaicum templum tot annis, per mille operarios tractum, & sumptibus ingentibus paratum destruere, & in triduo readificare aliud nouum, tam pretiosum, & pretiosius forma & materia, & ornatum, & iam cum dedecore, cum mendacijs suis properaret ad mortem, sine effectu verborum suorum!

Quantum Christo Domino dolorem afferebant blasphemiae haec, quas audiebat, & simul peccata omnia praeterita, ac futura quae praesentia habebat! tanta enim erat perfectissima eius sapientiae cognitio, quae eadem & agnoscebat, & quam mala essent & dolore ac tactu digna intus perspiciebat. Qui dolor ex parte superiore in inferiorem deriuabatur, & inferior pars miserabiliter dolens in superiorem partem refundebat, praesertim cum ipse tam delicata, & perfecta constitutio esset, vt plus in pleuissimo ictu laederetur, quam aliorum aliquis grauissimo ictu nihil potest dici ad rem hanc exprimentam aptius, quam quod dixit Isaias, qui eum vocat: *Virum dolorum*: ac si diceret virum ex doloribus conflatum virum ea temperatione & constitutione totius corporis quae ad omnes dolores sentiendos aptissima esset, vnde & addidit (*scientem infirmitatem*) hoc est qui experimento omnes dolores sciret. *Didicit enim ex his quae passus est obedientiam, factus obediens in tormentis, & victima*. atque holocaustum Deo Patri, non igne visibili, sed inuisibili doloris incendio omnes artus, compages, fibraeque de pascente.

§. 229. *Saluum fac te ipsum descendens de cruce. v. 30.*

Valde penetrabile quoque est spiculum hoc, quo Christi diuinitatem lancinantes dixerunt, *saluum fac te ipsum descendens de cruce*, scilicet si filius Dei es. Ecce filij diaboli imitantur hic patrem suum, qui similiter dixerat *si filius Dei es mitte te deorsum*, vtrobique maligna suggestio, nec enim quis filius Dei erat descendere debebat de cruce, sed vsque ad mortem in illa permanere, vt superando mortem illud adimpleret, *Era mors tua o mors. nec descen-*

de ascensu de cruce, sed ascensu de sepulchro se filium Dei debebat ostendere. Si adhuc generatio prava & adultera signum quærit, non dabitur ei signum nisi Ionæ Prophetæ. Bene igitur S. Leo eos sic alloquitur De quo erroris fonte Iudæi talia blasphemiarum venena potastis? quis vobis magister tradidit? qua doctrina persuasit? illum Regem Israel credere aut filium Dei, qui se crucifigi non sine pheret, aut à confixione liberū corpus excuteret? non hoc vobis legis testimonia aut proptarum ora cecinerunt. Non legistis sane: Dominus descendit de cruce, sed Dominus regnavit à lingno. Hæc S. Leo: addit S. Hieronym. Quid plus est de cruce adhuc viuentem descendere, an de sepulchro mortuum resurgere? Resurrexit & non credidistis, & si descenderet non crederetis: vere non credidissent tunc, qui nec hodie credere volunt te verum Dei filium, omnipotentem, Messiam missum à patre ad tolerandum totum genus humanum à vinculis diaboli & potestate, vixi tot mirabilibus.

NE igitur descendas, bone Iesu, de cruce, sed potius preces cordis tui sursum tendant pro nobis ad patrem: Innocens hic sanguis tuus conciliet nobis patrem, & de cruce interpellet pro nobis: atque demum etiam ipse ascende post mortem tuam patrem in cælum.

§. 230. *Similiter & Summi Sacerdotes illudentes, ad alterum cum Scribis dicebant. v. 31.*

Videntur hi Sacerdotes & Scribæ satis obtusi ingenij fuisse, qui illudenti formulas ab ipsa plebe accipientes imitati sunt, satis magno stupore, qui in plebe ignorante scripturas poterat tolerari. Idem est hodie genus Ministrorum verbis: hi à plebecula quæ audiunt contra Catholicos Romanamque Ecclesiam dici ut gemmas colligunt & in libros suos infarciunt, Misera cerebella, sed uti isti toleranda, donec Deus exerat iudicium & vel de malis faciat bonos, vel malos male perdat.

OMnipotens misericors benigne Deus ac Pater te humiliter per hunc principum, Sacerdotum & Scribarum in lege & populi errorem, & tui vilipensionē, oramus ut eos & omnes qui ab orthodoxa Catholica & veritate recesserunt, aut alioquin in articulis, quibusdā hallucinantur, errant, & falsa persuasione seducti sunt, paterne visites numinis tui radijs corda ipsorum illustres, ipsosque reuoces ac reducas ad erroris sui agnitionem ut sic conuersi, vnicam, veram Catholicam & Christianam fidem, cum vniuersa Ecclesia & Communione ad ipsorum salutem perpetuo retineant, ore profiteantur, & factis ipsis demonstrent, ut te vnum Redemptorem & Pastorem vnanimis in vno ouili audiamus & sequamur.

X 2

§. 231.

§. 231. *Alios saluos fecit seipsum non potest saluum facere. v. 31.*

Virulenta etiam hæc sagitta est. nam Domini beneficia prædicat in alios, ipsum iugulat, quid dicam? Hoc. Habent homines morem pungendi alios acute dictis, ita ut facetijs suis occidant, omnes has strophas & verbotum insidias Christus hodie expiat, posuit se ut signum in quod sagittarent omnes qui vellent, ut hoc patiendo deleret omnem irrisorum nequitiam, irrisos confortaret.

Domine Deus, tu scis & audis qualia contra seruos tuos maximè Sacerdotes & clericos & religiosos garriant mali Catholici, & peiores his errantes populi, & pessimi ministri hæresum satores, mendaces in linguis suis. conforta obsecro seruos tuos ne pusillo sint animo, & serua plebem ne his calumnijs intendat uti Euangelij verbis.

§. 232. *Christus, rex, Israel descendat nunc de cruce, v. 32.*

En quam exitiale iaculum! quam liuidum! per illusionem & contemptum vocant ipsum (Christum) id est vinctum Domini, vocant ipsum Regem imo Israelem, quia ipse dixerat, se Christum Domini, Item Regem, item videntem patrem suum Deum, quem Iudæi ignorarent, Hæc nunc amaro animo ut confessata impingunt, sed malas eliciunt sequelas, de descensu, illa ex ore veritatis, hæc ex magistro mendacij garriebant.

Domine Deus video te ad omnes exprobrationes hodie tacere, quasi mutus esses factus, Hoc silentium reuera fuit valde arduum quia in tali occasione solent homines dicere se non posse tacere, Gratias igitur tibi Domine debeo, qui me exemplo tuo docuisti, & merito confortasti, ut vbi nihil prodest loqui, possim tacere.

§. 233. *Vt videamus & credamus. v. 32.*

O principes Sacerdotum! quam vos stupide loquimini. ecce dicitis *ut videamus & credamus.* estne hoc rationabile? Itane cæci estis, ut vbi visio est, fidem promittere audeatis? Video satis certo iudicium commune vobis deesse, quomodo vos in subtilioribus eritis discreti? Talia tamen etiam hodie loquuntur homines. Ostende mihi Christum in Eucharistia & credam, ostende purgatorium & credam. Patet ergo ex qua vtrique sint Schola.

Omnipotens sempiternæ Deus qui saluas omnes & neminem visperire, respice ad animas diabolica fraude deceptas, ut omni hæretica prauitate deposita, errantium corda resipiscant, & ad veritatis tuæ redeant

deant unitatem: qui etiam Iudaicam perfidiam à tua misericordia non repellis. Exaudi preces nostras quas pro illius populi occacatione deferimus vt agnita veritatis tuæ luce quæ Christus est, à suis tenebris eruantur.

§. 234. *Et qui cum eo crucifixi erant, conuitabantur ei. v. 32.*

Sive vnus personaliter, plures tamen repræsentans, siue multæ personæ fuerint, quæ conuitabantur. Sat multi erant, & nimij erant. Habet hic mos humanus, vt si quem videant premi, facilem de eodem sibi triumphū polliceantur ignobiles animæ, & accurrentes etiam ipsi vrgeant. Faciebant hoc Ministri verbi illi, qui Martyri in Equuleo insultabant, quasi non satis esset distentus manu carnificis.

O Anima mea noli sic insanire, & bruta fieri, vt vnquam homini afflicto addas afflictionem. Misericordiam potius exerce, consolare, ostende te compati. Hoc humanum est, imò & quarundam ferarum, quæ passæ feræ & gementi compatiuntur.

§. 235. *Et facta hora sexta tenebra facta sunt per totam terram, vsque in horam nonam. v. 33.*

Intellige horam sextam more Iudæorum nempe meridie. impleta est tunc Prophetia, & obtenebratus est sol vel occubuit eis in meridie, erat autem in Hispania & vicinis locis Hora nona ante meridiem, in occidua India Hora sexta matutina, in extrema India orientali hora tertia post meridiem, & sic omnes orbis partes potuerunt videre obscuracionem solis insolitam.

In his tenebris vere poterat dicere Sponsa Sponso suo, ostende mihi vbi pascas vbi cubes in meridie, & ego & quiuis Christianus dicat, ostende obsecro Domine crebro memoriæ meæ, vbi cubaueris in illo meridie, quando tenebræ factæ sunt super vniuersam terram: nempe crucifixionis tuæ cogitatio subeat, cum meridie pulsatur ad signum salutationis Angelicæ.

Potes igitur Christiane in meridie honorare passionem Domini hoc vel simili modo 1. Tenebræ factæ circa horam nouam, cum penderet in cruce Dominus. Aue Maria &c. 2. Et circa horam nonam exclamauit voce magna. Aue Maria. 3. Pater in manus tuas commendo spiritum meum, Aue Maria &c. Credo enim magni esse meriti Indies illo vel simili modo meminisse mortis Domini.

§. 236. *Et hora nona exclamauit Iesus voce magna. v. 34.*

Iesus tendens ad occasum vitæ, circa terram post meridiem, condi-

turus testamentum ad patrem conuocando quodammodo omnes creaturas in testimonium suæ acerbissimæ passionis & mortis quam patereetur pro omnibus reficiendis maximè rationalibus exclamauit vt *attenderent, & considerarent, si est dolor sicut dolor eius.* si non superque satis fecisset pro ijs redimendis, si quid deesset, & si quæ sanguinis gutta superesset, paratum ad huc se pro illis effundere, ex puro amore cordis quò diligeret salutem & vitam hominum.

O Redemptor meus, quomodo potuisti, tam magna voce clamare, ita exsuccus, ita exhaustus! credo quod tua diuinitas supra omnem naturæ modum sustentauit, & animauit humanitatem illam suam, alias mille fuerit exanimanda. Quid igitur dicam? quid gratiæ tam copiosæ redemptioni rependam? Sperabo in te non frangar pusillanimitate, dicam mihi: Apud Dominum misericordia & vere copiosa redemptio.

S. 237. *Dicent: Eli Eli Lamma Sabachthani. Quod est interpretatum Deus meus Deus meus vt quid dereliquisti me. v. 34.*

Ego audiens ista clamasse Dominum & timeo & gaudeo. gaudeo, quod pro me Saluator tam dura sustinuerit, vt ad talem clamorem sit adactus. Timeo, diuini iudicij altitudinem & profundum, qui tam seuerè in dilectissimo filio suo peccata nostra castigauit. Quid igitur faciam? pauper & tenuis sum ego, & sapientia Hominum non est mecum.

Ego pactum hoc hodie tecum paciscor Domine mi, vt quoties in missa vel ipse dixerò Pater noster, aut cæta uero aut cantari ab alio audiuero, semper hæ septem petitiones sint memoria Sanctorum verborum tuorum septem in ara crucis prolatorum; & cum patena me signa uero & vultum sic operuero tunc repræsentem populo tenebras factas super vniuersam terram.

S. 238. *Et quidam de circumstantibus dicebant. Ecce Eliam vocat. v. 35.*

Inter cætera tormenta quibus homines se affligunt etiam est illud, quod verba vnius alter detorqueat longe aliter, quam loquens intendit & iocum risumque ex tali detorsione captare intendit. Hoc fecerunt in Domino illusores. Eloi, flexerunt in Eliam, quasi Deo deserto iam non illum amplius invocaret, sed vnum ex sanctis, Eliam scilicet. Faciunt hoc hodie quoque membris Christi desertores eius. Si quis dicit S. Maria ora pro me apud Deum, illum calumniantur deseruisse Deum, confregisse ad sanctos, cum & Deum retinuerit & SS. non abnegarit.

Deus

DEus meus, nolo aliorum verba torquere in sensus deridiculos, video hoc facere ardeliones & scurras. Video quod id faciant hæretici nostri Reformati. Si hi audiunt Missæ nomen, ridicule carentiâ ex Germanica lingua effragunt, si nomen presbyteri, aiunt eum ter præbiberi oportere. Sic illi omnia sacra profanant & uti Harpyæ conspurcant. In consilium eorum non veniat anima mea.

§. 239. *Currens autem vnus & implens spongiam aceto circumponensque calamo. 36.*

Vel ex ipso vocis Dominicæ tono, vel quod statim quarto verbo Dominus adiunxerit quintum verbum (Sitio) vnus præsentium accepta occasione potum ei præbere, ope spongiæ in altum elatæ per calamum intendit, & ideo cucurrit ad acerum accipiendum. Bona, an illusoria intentione non audeo determinare. Vereor tamen vt peiore mente fecerit, nam acetum non tam sitientis potus est quam adiumentum, & confortatio deliquitæ patientis. Vereor igitur ne iste currens ad acerum de se promat iudicium quod apprehenderit Dominum alienatum a sensibus, quædam esse locutum & huic loquelæ iaculare remedium attulerit, vel afferre velle ostentatit.

Vere grauiâ sunt omnia quæ Dominus in carne tulit. Sed reuera grauiora sunt diætaria, quæ Dominum in spiritu afflixerunt. Mauult homo honestus centies pulsari in carne, quam sic vexari secundum intelligentiam. Heu quantos hodie inuenire est, qui pene pro nihilo ducant Deum non solum per gulæ vitium offendere sed etiam ludere. Ecce indulgentias, qui contemnunt, hi indulgentijs, quando de excessu in potu agitur, vtuntur. An non hoc est currere ad acerum? certe est falsum acetum. Hoc tamen aceto fere indies perfundunt Deum. sacra, & personas sacras nempe, deridicula faciunt, & ioculares risus ex religionis negotijs. Ignosce eis, Domine, quia nesciunt quid faciant.

§. 240. *Dicens: finite videamus. si veniat Elias ad deponendum eum. 7. 36.*

Nesciebam antea quid sibi vellet iste acerarius currendo & spongiam implendo bono an nequam spiritu curreret. Iam ex verbis eius capio, quis sit ardelio, nam vt i aut ex cantu, ita hic ex tono verborum suorum æstimatur. Intelligo enim, quod illo currente, & spongiam aceto implente, & reuertente cum calamo armato spongia iocum fecerit totalibus, longissimi vitri formam Domino bibituro offerre voluerit, socij autem eum rogauerint, tenuerintque ne tam grandi haustu impotentem oneraret. ille nauo ioco se opposuerit deprecatoribus; dicens: se haustum confortato-

rium

rium offerre, quo Dominus vitam possit prorogare donec Elias le ad se accingat, & veniat ad liberandum eum qui se invocasset: quasi per hoc verbum inuocasset Dominus in cruce Eliam Prophetam in sui occursum & subsidium, ideo & clamat ad populum circumstantem ironice dicens: *nite & c.*

Impie crudelis & dire fuscifer siue Iudæus, siue gentilis miles fueris, tu irrisorum Domini vnus es ex nequissimis plus tibi non repono sed dico, Ignoscat tibi Dominus, si es in statu in quo misericordiæ es capax.

Console interrim, ô S. Mater Ecclesia, quod tuo Sponso Iesu Christo ceuenit, vt ioculariter res eius omnes deriderentur, id hodieq; tibi contingit. Console, conolare, assimularis Domino suo, eadem purpura, eadem corona, eadem alba veste indueris. ridentur sacra tua, sabbatha tua, cæremoniæ tuæ. noli tristari pro te, sed dole pro eis qui ista agunt in te, filij nequam. Erit merces patientiæ tuæ.

§. 241. *Iesus autem emissa voce magna expirauit. v. 37.*

Qua voce? Illane Eloi, Eloi: at ea quarta vox fuit, an igitur omnes voces eius *Sitio, & Consummatum est, & Pater in manus tuas commendo spiritum meum,* magnæ fuerunt voces? Ita credo. quia quarta fuit magna, dilerte, & magna voce emissa expirauit, certe igitur aliter Dominus, quam vulgo morientes expirauit, nam qui moriuntur adeo languide solent animam efflare, vt vix sit agnoscere, an expirarint, nec ne, Christus è contra expirando emisit vocem magnam, & vt alij Euangelistæ, cum clamore valido? & quid hoc significare videtur aliud quam quod ipse non necessitate aliqua, coactus, sed sponte animam ponat, quam si vellet in corpore retinere posset, quippe adhuc integris viribus & nullo lethali vulnere coactus, iuxta illud: *potestatem habeo ponendi animam & resumendi.*

Quomodo tunc apparuerit Dominus tuus, cum expirauit, ô homo atente considera, fortiter & profunde imprime tibi hoc spectaculum, in quo author vitæ imo vita mortua fuit. Et cum hoc tibi alte impresseris, genua tua flecte, adora Deum tuum pro te humiliatum ad mortem, & tuam mortem.

§. 242. *Et velum templi scissum est in duo à summo vsque deorsum. v. 38.*

Vides, amice Lector, quare te hortatus sim ad alte infigendum cordi tuo imaginem Dominicæ mortis, nam ad magnam & gemebundam conditoris vocem in cruce morientis contremuerunt ingemueruntque creaturæ omnes, optantes & ipsæ pariter occumbere cum creatore suo, rati quam tæderet eas ultra tam rebellibus & ingratissimis hominibus famulari, & paratæ

parata essent decernere pro opifice suo, illiusque iniurias vindicare: atque in huius indignationis argumentum certe sol mutauit colorem suum, terra contremuit, atque irrationales creaturæ, tanquam vindictæ appetentes, omnes ob suum commotæ sunt conditorem. vide hic quanta est illius potentia, virtus & maiestas, qui dudum tam impotens, imbecillis, & abiectus videbatur. Exhibuit signum in cælo significans se verum cæli Dominum, præstitit signum & in terra, edicens atque denuntians hanc suam esse creaturam, sibi que subditam & obtemperantem. ostendit etiam signum in templo demonstrans se supra legem, supra ceremonias & cuncta esse sacrificia penesque se auctoritatem esse legem abrogandi, sicut erat & statuendi potestas, ideoque scidit velum, vt nuda patesceret veritas, quæ sub literæ velamine, atque integumentis latuerat: simulque re ipsa declararet mysteria, figuras, varicinia cuncta impleta atque detecta, quando ipse, veritas æterna, ob quem scripta erant omnia seipsum in cruce toti reddidit orbi manifestum. Quin & sancta sanctorum scisso velo detexit, ostendens omne illud sacrificiorum genus quod pecorum sanguine celebrabatur antiquatum & abolitum esse, nec quidquam habere sanctitatis amplius, quam hætenus habuerat significando venturum, qui cum iam esset tam manifeste reuelatus, & venturi significatio desijt, & sanctitas inde attracta cessauit. Iam Christus Summus Sacerdos per proprium sanguinem introiit in sancta; iam se ipsum extra oppidum in crucis altari pro omni plebe propalam obtulit, factus commune quoddam & perenne sacrificium patri suo pro hominibus vniuersis ipsum petentibus, desiderantibusque. Scidit velum in detestationem sacrilegij quod commiserunt in eum Iudæi. Hinc antea Caiphas Sacerdos Iudæorum sumus, scindens vestimenta sua cum audisset à Christo, ipsum esse filium Dei considerat vetus sacerdotum, modo etiam templum veteris Sacerdotij profanatur. & cessat eius valor & sanctitudo.

Bene, & valde bene omnia impleuisti Domine Iesu. consummator es Legis. Accedite quicumque estis amici Christi, quia omni tempore diligit, qui amicus est sincerus, & maxime in afflictione, quod si lacrimæ vobis defunt vel statui vestro parum conuenire iudicantur, saltem ad imitationem vos prouocent amici qui patientem Iob in afflictione sua visitarunt. Venientes hi ad eum videntesque sedentem in sterquilinio, à capite vsque ad calcem percussum, omnigenis vlceribus & doloribus afflictum, ita attoniti fuere & stupore percussi vt septem diebus coram eo sedentes & stupentes nihil potuerint eloqui. Quid ita? quia videbant dolorem nimis esse vehementem, & cuius prius opulentiam, felicitatem, & potentiam, probe

Y

noue-

nonerant, tunc abiectio eius, miseriam, infelicitatemque non satis, corporis & animi oculis considerare poterant. Quid faciemus veri Iesu amici? non septem diebus, sed pene septies septem diebus, annuè cum Catholica Ecclesia, adsidebimus Domino nostro, tota quadragesima affligentes animas nostras, & Domini passionem vel meditantibus indies, vel in concionibus quadragesimalibus audientes.

§. 243. *Videns autem Centurio qui ex aduerso stabat, quia sic clamans exspirasset, ait. v. 39.*

Centurio centum Romanorum militum capitaneus, cui commissa erat custodia Christi, & executionis obseruantia in monte Caluarie, ne vllum à quoquam poneretur obstaculum, quin Iesus Nazareus de vita ad mortem condemnatus, sententiæ sortiretur effectum; videns audiens & contemplans omnia quæ circa Iesum acta, facta, exercita ante mortem, in morte & post mortem, eiusque verba septem sapientiæ plena, & stupenda naturæ prodigia in cælo, terra, aëre, monumentis, montibus, templo, petris, ex aduerso stans Christi corpori quasi sedulo obseruare poterat, compunctus est & conuersus. nam saccus gratiarum qui tot vulnera millibus plane dilaceratus & apertus erat iam operari incipiebat, hinc in corde eius & sociorum timor ortus salutaris, & ex timore pœnitentiæ, & ex pœnitentiæ confessio, & pectoris tussio.

O Amantissime Domine Deus cuius tam ferreum pectus, tam adamantina mens, vt huiusmodi narratione non repleantur compunctione viscera eius, cor amaritudine, oculi lacrymis, ora singultibus, linguaque clamoribus? quis non doleat de morte tua in cuius transitu sol obsecratus est, velum templi scissum, petra dirupta & aperta monumenta, centurio conuersus, poteritne humana mens saxo esse durior, & inanimatis insensibilis? plangat super se anima, quæ non dolet super tantis, quæ hic dicuntur, quoniam merito plangenda est, aliena quippe videtur esse à corpore, cum non tristatur capitis passione. Timeat vero præscindi, tanquam putidum membrum. Eia igitur clementissime Pater, trahere me quoque ad te cum centurione, vt omnino quod in te est, in me sentiam, ac tantopere tibi condoleam, quantum tu ex charitate pro me patis, ac mori dignatus es, totum quod in te fuit, experiar in me, vt per hoc à peccatis præseruatus, in omnibus pietatis officijs quæ in tua passione & morte aperiuntur, me exerceam. Apprehendam passionem tuam tam fortiter, ac si præfens oculis eam intuerer, nec recedat memoria eius à me, die vel nocte,

§. 244. Vere hic homo filius Dei erat. v. 39.

Quis tibi, o Centurio, hanc fidei veritatem indidit? an scriptura sacra seu Biblia? Non sane, quid igitur? Experimenta. ista tibi predicarunt, sine predicante Bibliastro, quare? quoniam Fides ex auditu est, non ex lectione, & si Fides iustificat (saltem inchoatiue) & hæc sine Biblijs haberi potest, vt docet centurio, certe ad salutem sine Biblijs perueniri potest, nempe per virtutem crucis, per virtutem sanguinis Filij Dei, virtutem mortis eius, quæ tam valido clamore & efficacia sparsa est per mundum, vt sine typorum & literarum figuris peccatores commoueri possint. Iudæus ergo habens scripturas propheticas de Christo, de eo doceatur per scripturas suas, Gentilis sine scripturis doceatur & erudiat per lumē rationis, quod ipse habet loco scripturæ. Delirat, qui aliter hæc ordinat, fructum nullum in Gentibus facit, qui cum scripturæ mille voluminibus grauis venit. Hinc nulli Biblistæ vllum gentilem ad suam Fidem, per ea, quæ controuersa habent à Catholicis aliena, conuertunt. Nec possunt, quoniam & zelo Diuinæ gratiæ carent & eruditione necessaria ad hoc opus, suismet impediti principijs, nempe nihil credendum nisi quod est in scripturis, quod ipsum non est tamen in scripturis.

Deus gratias tibi ago, quod non sum de secta illa hominum, quæ huic centurioni est contraria, ego cum centurione credo, & confiteor, quod tu es verè filius Dei. Illi viderint quid credant, nempe vt scripturam explicando sibi tornant.

§. 245. Erant autem mulieres de longe aspicientes. v. 40.

Iuxta decentiam & honestatem muliebrem, non se immiscentes turbis quæ propius quodam impetu crucifixis astare conabantur, vel affligent magis vel curiosius viderent quæ gererentur, vel audirent quæ dicebantur, imo simul blasphemarent. Stabant autem è contra mulieres plenæ deuotionis affectu, indicibilem flammam amoris & compassionis Iesu accendentes in tenebris illis horrendis, qui tales iniurias tam libens sufferret, & condonaret, & tam acrociter iniuriantes etiam apud Patrem excusaret, contemplantur quam pretiosa morte à se diuellerentur anima illa sanctissima & sacratissimum Christi corpus, inter quæ tam mira semper concordia, tam stupenda dilectio fuit. Contemplantur omni cum deuotione sacrum illud corpus nostræ salutis organum quantis fuerit correptum pœnis cum omnes illius iam venæ exaruerant nec quidquam haberent nutrimenti, neruiq; omnes contracti essent, ah quanta cordis compunctione, dolore, compassione grauissimum Christi vultum conspiciebant, verti in pallo-

pallorem, ac mortis imaginem, deficere oculos, lacrymis præ ariditate carentes, sacrum dimitti caput, & cuncta denique illius membra, quem operibus non poterant, nutibus, ac signis amorem ostendere:

Ovos deuotæ mulieres quæ vri iudicij acrimonia viris estis inferiores ita affectuum acrimonia vicissim superatis. Vos estis exemplaria prima Deuoti fæminei sexus, qui eam laudem à vobis acceptam hodieque conseruat, vos bene præiustis, illæ vos sequuntur. Raro in viris tum tenera reperitur deuotio, cur hoc? Dei donum est, quo illum sexum honorare voluit sua gratia, qui viris alia dedit ornamenta.

§. 246. *Inter quas erat Maria Magdalena & Maria Iacobi Minoris & Ioseph mater & Salome. v. 40.*

Hæ præ viris fidem, constantiam, & pietatem in lesa ostendebant, in eo quod spectantibus Iudæis Christi hostibus ausæ fuerint cruci eius altare, & compassionem suam in eum, testari publice ideoque rectè laudantur, & laus earum manet in Ecclesia, ad finem sæculi. Ecce vt non gloriatur omnis caro, rerum conuersus est ordo, viri discipuli fugiunt relicto Domino, discipulæ fæminæ non recedunt à cruce. inter illas erat Maria Magdalena quasi ante signana, siue choraga, quæ liberata per Christum à multis peccatis, actam corporis quam animi sanitati restituta, tanti benefici memor, & grata, indulsè ei adhærebat, & Maria Iacobi Minoris, & Ioseph mater & Salome sorores, considerantes omnia.

Domine, illæ mulieres secutæ sunt te vsque ad mortem, mortem autem crucis, tibi firmiter astiterunt compatientes, nec recesserunt à te, quia vnice amabant te, plusquam omnia bona mundi. Pudet me, pudet eum video me fæminis in tuo obsequio languentiorem. Ecce præire debebam & sequor à longe. quomodo compensabo hunc languorem? scio. fauebo eorum gratiæ, laudabo, occasionem dabo, iustitiam fundabo, & operabor vnde earum deuotio alatur.

§. 247. *Et cum esset in Galilæa sequebantur eum. v. 41.*

Amplius in harum Deuotarum fæminarum expatiatur S. Marcus laudem & vitam earum seu formam totam viuendi explicat, vt intelligatur, vnde ista tam constans pietas eis incesserit. Discernit autem omnes Christo Deuotas, in duas classes, vnã celebriorem & magis spiritualiter viuentem, alteram communi pietate contentam. De priore classe duo dicit encomia magna, nimirum, quod eum sequebantur non solum passibus & pedibus, sed magis vitæ modo, quantum poterant æmulari. nimirum

feminas docendo, ad baptismum disponendo. Adhæc eidem Domino & Apostolis ministrando de suis facultatibus.

Salue gloriosa Virginum & Viduarum, imo conjugatarum magis deuota corona. Tu gloria Ecclesiæ Dei, Tu es nota insignis Ecclesiæ veræ Christi non inueniuntur hæc apud acatholicos. Ibi quilibet prædicans habet uxorem suam carnalem, non patitur illa vltimam sequentem Maritum suum, aut ministrantem: At Christi Ecclesia habet cælibatum, ibi vnum Apostolum fas est sequi centum, sine æmulatione, sine lite, quoniam spirituale est negotium quod operatur in illis spiritus Dei & caritatis, qui laxat, non coarctat corda.

§. 248. *Et ministrabant ei. v. 41.*

De facultatibus suis, item de ijs quæ Christo mittebantur aut dabantur, nimirum pro vsu ipsius Christi, suorumque discipulorum, quo ad victum & vestitum, acceptabat enim tanquam pauper in consolationem pauperum, & confortationem, si quando bonæ familiæ homines cogantur præ paupertate vel petere à proximis subsidium, vel accipere ex necessitate cum pudore elemosynam. Ministrabant autem ei corde placito, alacri animo, vt qui ipsis ministraret verba salutis æternæ: & velociter & abundanter, & frequenter, imo assidue.

Hic rursus contempletur notam veri Spiritus Christi, in Ecclesia Romana. Ibi hodieque viget spiritus paupertatis voluntariæ, qui apud Reformatos exulat. Ibi viget spiritus ministrantiû Apostolicis viris, qui spiritus longissime est à Reformata synagoga. Inuenias ibi direptores honorû Ecclesiasticorum non fundatores, non ministratores, sed qui ministrari sibi velint. Gratias igitur nouas ago tibi Deus, qui me in ea Ecclesia collocasti, in qua tui spiritus notæ & signa tam patentia reperiuntur.

§. 249. *Et alia multa qua simul ascenderant cum eo Hierosolymam. v. 41.*

lam sacer scriptor recenset secundum Deuotarum fœminarum generis minoris excellentiæ. Hæ non continuo sequebantur Dominum vt Apostolici spiritus & collaborantes in Euangelio, sed subinde v. g. quando erat solennius festum vt pascha, pentecoste, scenopegia, encænia &c. tunc & hæ deuotioni singulariter sese dedebant, peregrinabantur, vel processionem adornabant cum Domino Ierosolymam, aliumue in locum sacrum, plane vt hodie dum fit in orbe Catholico, in quo & quasdam videmus personas fœminei sexus perpetuo inhærete cultui Dei tum in monasterijs tum in cælibatu canonico, vnico castitatis emissio voto, alias vero festis vel Dominicis diebus sese operibus pijs singulariter mancipientes.

Y 2

Christi

CHriste Iesu tu es corona Virginum, quia te sequuntur quocunque ieris, te singulariter amat deuotus fœmineus sexus & colit. Ita prophetatum de te in psalmo Adducentur Regi virgines post eam (scilicet Mariam primam: voto castitatis perpetuæ tibi obstructam) proximæ eius adducentur tibi. Ecce quod psalmista prædixit, in Euangelio, impletum lego, glorifico igitur te ô veritas sancta, quæ hæc quoque hodie in Ecclesia Romana verum esse demonstras.

§. 250. *Et cum iam sero esset factum. v. 42.*

Duplici sensu, nimirum in Horizonte Ierosolymitano, in quo sol ad occasum vergebat; & in vniuerso mundo in quo iam princeps mundi victus, incipiebat sentire se esse victum, cum iustitiæ sol, de cœlo Christus Deus noster, occubisset per mortem & ad inferos descendisset, expolians potestates. Sane valde sero erat, & haud dubie ringebant & fremebant dæmones quod ipsimet per suas suggestiones, & immisionem in cor Iudæ, & manus & ora Iudæorum ac gentilium seruorum suorum sibi hoc malum inflixissent, & occidendo iustum, in quem non habuissent potestatem, omnes vna sorte amisissent subiugatos. Sane sero sapiebant, & sero erat valde.

DEus meus, gaudeo & gaudet omnis chorus fidelium, quod superbissimos spiritus ita dextre de potestate sua eiecisti, vt ipsi adiuuarent strenue te in eo bello in quo essent vincendi, ita vt in omni sua astutia, agnouerint, sed sero, se esse prostratos. Tu es igitur Triumphator in Israel, tu es victor inferni. Salue festa dies, toto venerabilis æuo, qua Deus infernum vicit & astra tenet.

§. 251. *Quia erat parasceue. v. 42.*

Iam dixerat tempus physicum diei, & morale, in quo occubuit vincens Dominus, iam indicat & diem mortis Christi & depositionis è cruce & sepulturæ nempe diem Veneris seu Feriæ sextæ, ea enim erat Parasceue Sabbati, qua præparabant Iudæi quæ sabbato opus erunt, & in ipso sabbato agere vel tractare non licebat. nam parasceue, verbum est Græcum, significans Latine præparationem, quo nomine vtiebantur & Iudæi qui inter Græcos morabantur. Quia ergo sexta die homo factus est, septima autem die conditor ab omni opere suo requieuit, recte Saluator sexta die crucifixus humanæ restaurationis impleuit arcanum. Sabbatho autem in sepulchro quiescens resurrectionis quæ octaua die ventura erat, expectabat euentum.

Deus

DEus meus gaudeo & exulto, quod sim in illa ecclesia in qua omnes Fe-
riae sextae toto anno tuae sanctae mortis & passionis memoria sunt infi-
gnes, tum decantatione Missae de cruce vel passione, tum Tenebrarum,
tum abstinenciae ac poenitentiae assumptione, non est hoc memoriale apud
profanos, qui se dicunt Evangelicos, & non sunt, non praeparant illi se per
poenitentiam, per moralem mortem seu mortificationem ad quietem &
sabbatum aeternum.

§. 252. *Venit Ioseph ab Arimathia nobilis decurio. v. 43.*

Quis Ioseph? non Ioseph Mariae Virginis sponsus Nazaraeus, sed A-
rimathia natura ortus. Ioseph, non faber, sed Decurio; non plebeius, sed
nobilis.

Habet, o Deus, Ecclesia tua, quod & tu habuisti in vita, ignobiles, &
nobiles, habet pauperes & habet diuites, habet plebeios & habet ex-
cellentes, quia complecteris omnes, & te tua Ecclesia imitatur. In hac no-
bilissimi etiam humilia subeunt officia, quia spiritus tuus humilitatis eos
regit. Apostatarum autem congregationem spiritus superbiae inflat, non
est tibi videre principes humiliatos ad lacernam, ad sepulturam pauperum
& derelictorum. in tua Ecclesia autem sunt Gallicani, sunt innumerabiles,
qui pauperum pedes lauant, ministrans, etiam ipsi Pontifices Romani.

§. 153. *Qui & ipse erat expectans regnum Dei. v. 43.*

Quomodo expectans regnum Dei? quia reliquerat Iudaismum,
& susceperat legem Christi; quia se fecerat discipulum etiam ex 72. vnum,
quia opera pia intentione Christiana faciebat Christo & proximo, ideo-
que ex praedicatione Christi expectabat regnum Dei post resurrectionem
Domini inchoandum, in ascensione ad caelos consummandum, in hac fide
& spe Christi corpus de cruce positum illud petijt a Pilato Praefide, auda-
cter sibi donari.

Domine, video quod iste Decurio non fuerit Reformatae religio-
nis, qui putauerit satis sibi esse ad salutem credere, sed etiam ex-
pectabat regnum Dei. & non solum expectabat, sed etiam laborabat
pro eo obtinendo, sumpsit audaciam, petijt arduam rem, mortificauit re-
putationem humanam, per opera ostendit fidem suam. Bonus Ioseph, qui
sic accrescit.

Deus bone, da vt in spiritu hunc virum repraesentem qui ab augmen-
to nomen habet, vt & ego quoad vixero in virtutibus progressum faciam.
Attendam mane & vesperi sine intermissione ad passionem tuam quo
semper

semper tuæ benedictæ passionis memoriam agam, & sic per fidem & spem
& caritatis opera constans corâ te, & omnibus hominibus inueniar vt cor
meum tecum concordet, & conuersatio mea sit pia, & sine querela in
homines. Tunc merebor tuus esse discipulus genuinus.

§. 254. *Et audacter introiit ad Pilatum. v. 43.*

Seposito respectu nobilitatis suæ & officij sine tergiuersatione, sine
metu oblocutionum] & Iudæorum æmulantiû comminatione contendit
Spiritus S. gratia ad Pilatum, vt tempestiue Christum mortuum ante ini-
tium festi sepelire posset.

Tu igitur Christiane si cupis esse Christi discipulus negligis hominum
iudicijs quando Dei iudicio contrariantur, soli Deo placere stude.
qui currunt in stadio illorum solum iudicia curant qui daturi sunt præ-
mia, ita & tu age. discere non curare laudes aut vituperia hominû Deo con-
trariorum, totis viribus enitaris vt illi placeas, & obsequium præstes tuo iu-
dici. Perdes oleum & operam, si curiosius obserues hominum dicta. Tu
autem Saluator concede vt perpetuo gratus sim tibi vt morem geram vo-
luntati tuæ, quia reliqua omnia sunt vanitas maxima & afflictio spiritus.

§. 255. *Et petijt corpus Iesu. v. 43.*

Quam sunt disparia hominum Iudicia de eadem re! Illud corpus,
Reges ex oriente & alij innumeri adorarunt. Iudas autem xxx. argenteis
vendidit, Iudæi & flagellarunt & conspuerunt, & cruci affixerunt, Videntes
plerique exhorruerunt, at Ioseph, nobilis homo & diues petijt.

O Ioseph, optime fecisti. Tu dignitatem huic corpori ad modicum ab-
latam restituisi, quando illud tam honoratus & diues expetijsti. Pro-
pter hoc æterna gloria, æterno regno dignus euasisti. Vtinam & ego corpus
hoc in communionem sæpe magno desiderio expetam, quod Calvinista re-
cusat, Capharnaitam scandalizat.

§. 256. *Pilatus autem mirabatur si iam obisset. v. 44.*

Merito mirabatur quia non viderat, quæ in eo fecissent, quorum vo-
luntati eum tradiderat, quomodo eum flagellassent vltima vice & coro-
nassent & cruce baiulanda vexassent, & quomodo eum. sibi vexassent &
contumelijs plane ad infernum depressissent.

O Terrarum & hominum Domini, vos aliquando deberetis prospicere
in carceres, in ergastula, in officinas, in angarias, in rationum libros,
& ipsos subditos visitare, tunc videretis multa quæ ignoratis, & quorum
particulam audientes miramini, Esset miseris oppressis solatio magno si
scirent

scirent sciri suam oppressionem, suam miseriam, suam eniscerationem, quæ nunc aulæ tapeijs, & circumstante turba ministerialium abscondita sunt oculis vestris, vti Pilato Christi afflictio & animæ expressio.

§. 257. *Et accersito centurione interrogauit eum si iam mortuus esset. v. 44.*

Licet Pilatus negligens fuisset in cura innoxij defendendi, prudenter tamen hic egit, quod licet Ioseph esset honestus, iustus, & diues, nobilis, & decurio, noluit improuidam fidem ei adhibere, nisi prius interrogasset eum, quem miserat centurionem cum militia ad Christum crucifigendum, & tumultus arcendos, certus inquam esse voluit de morte Christi Pilatus non per Iudæos quibus minime fidebat, ne forte deciperetur & vivens auferretur cum periculo tumultus, ex quo potuisset oriri error peior priore, aliàs crucifixi solebant quandoque ad tertium vsque diem viuentes pendere in cruce.

DEus meus etsi Pilatus hoc examen accuratum pro sua persona & comodo instituit, tu tamen alio idem direxisti, nimirum, vt publico magistratum testimonio Christum vere mortuum constaret contra insidias nequam Iudæorum, ne mentiri possent eum non fuisse, vere mortuum, sed viuentem ablatum & medicinis curatum. O admirabilis Dei providentia! quam pulchre scis tu peccatoribus & malitiosis claudere effugia! laudo te, adoro te in cunctis mirabilibus tuis. Vtinam & ego in credendo sim prouidus, certe toties non deciperer, credens me hominibus, etiam auctoritatem habentibus opinatam.

§. 258. *Et cum cognouisset à Centurione, donauit corpus Ioseph. v. 45.*

Licet enim iuxta legem Deuteronomij deponenda erant corpora crucifixorum, non permanebit cadauer eius in ligno, id tamen fieri non poterat inconsulto Iudice, sed expressa eius licentia, vt haberetur in iure. Hanc igitur ipse Apostolico spiritu cum ingenti discrimine efflagitare non exhorruit. Modus autem illam obtinendi hic fuit quod Ioseph seruietat Pilato, non humilis miles sed vt decurio, nobili obsequio, vt obseruauit Petrus Comestor, forte & pro omni honorario seu mercede, quæ illi debebatur, petijt corpus Iesu sibi donari ad sepeliendum.

GAUDE ò Ioseph, & tanto lætare munere: magni pende illud & quasi oculi pupillam custodi, caue ne illud longe à te patiaris abesse, esto vbi illud, siue in domo, siue in tumulo: hinc oculos tuos sanguine illius, suoque liuore tuis medere vulneribus, præstantissimas impetrasti reliquias, pro quibus vniuersum mundum videbis certare paratum.

Z

§. 259.

§. 259. *Ioseph autem mercatus sindonem. v. 46.*

Verba clara, clarum important documentum, ne res licitas illicitis modis agendi inquinemus. Bonum erat & sanctum opus petere corpus Domini Iesu, illudque sepelire, bonum erat etiam pro sepeliendo sindonem vel propriam adhibere, vel suo are aliquam comparare. Malum vero fuisset sindonem huiusmodi rapere vel furari, aut extorquere. Talia tamen quidam fatue agunt, qui bonum finem & materiam tractantes, illicito tamen modo bona agunt, & ut in proverbio est, corium furto acquirunt. calceos propter Deum parant, & ex misericordia dant egenis. Non sunt hi Ioseph, non sunt accrescentes, sed decrecentes.

DEus meus, largire fidelibus suis, ut non solum bona agant, sed etiam eadem recte tractent, iuste, prudenter, sobrie, pie. nemo propter pacem obtinendam mentiat, nemo pro fide persuadenda figmenta confarcinet, aut vim inferat, nisi subditis sibi. nemo, ut alius bene valeat, suam valetudinem bibendo nimium lædat, nemo ut Ecclesiam reformet, totam religionem proturber. nemo ut amorem obtineat, utatur maleficijs &c. verbo qui sindonem desiderat, pecuniam exponat.

§. 260. *Et deponens eum inuoluit. v. 46.*

Dignus fuit plane vir iste qui esset decurio. nam reuera sedulum fuisse apparet, grauiterque laboriosum. ecce accedit ad Pilatum supplicans, accersitus centurio, & eo audito obtinet votum, emit sindonem, veluti avis expedite volans est in Caluarie monte, deponit, inuoluit, & hæc omnia vna hora.

Quot homines hæc agendo integrum diem insumpissent! quot homines hæc agendo fabulis hic & ibi intermixtis hæsisent! Verè non solum accrescens erat iste Ioseph, sed & accelerans. Qui huiusmodi sunt, digni sunt qui ad officia promoueantur, scriptura teste, quæ expeditos in opere coram Regibus stare dignos asserit.

§. 261. *Sindone. v. 46.*

Sindon non cuiusuis lini tela est, sed tenuissimi, seu ægyptij, quod Dicrosson vocant. alij pretiosam vocant, & ab aulis Aulicam. Placet tam pretioso inuolutum fuisse pretiosum corpus, nempe perspicuo pene operimento. de quo accipio à fide dignis scriptoribus & testibus, 12. palmos longum, tres latum fuisse. imo corporis Dominici & anteriorem & posteriorem figuram impressam hodieque seruari, vna quidem parte in Italia Taurini, altera in Burgundia Vesontione. Ego hanc sanctam sindonem at-

actu corporis Dominici sacratam veneror & honoro, & mecum omnes amantes Dominum inuito, vt dicamus pariter.

Domine Deus, qui nobis in sancta findone, qua corpus tuum sacratissimum, de cruce depositum, à Ioseph inuolutum fuit, passionis tuæ vestigia reliquisti, concede propitius, vt per mortem & sepulturam tuam ad resurrectionis gloriam perducamur.

§. 262. *Et posuit eum in monumento quod erat excisum de petra. v. 46.*

Agnosco modum & ceremoniam condendi S. corpora, corpus Domini sancti Sanctorum exemplar fuit cæterorum. Video Colonia, video Treuitis, video alibi, audio in toto orbe Christiano SS. corpora poni in monumentis gloriosis, etiam de petra excisis, sæpe & de argento & auro cufis.

Benedictus es tu, Beate Ioseph, à Domino. Tuo facto & sanctè fecisti, & exemplum dedisti. Te secuti sunt populi fideles, sanctos in honore sepelierunt non solum in tumbis lapideis, sed etiam in cryptis & cœmiterijs. Tu cryptam effinexas 8, pedes longam, 8 latam, 8. altam, figuram omnino cubicam, hanc tu cum loculo æquè lapideo tuo donasti & cessisti Sancto Sanctorum, propterea tibi vicissim parauit idem Dominus mansionem æternam, in regno cælorum.

§. 263. *Et aduoluit lapidem ad ostium monumenti. v. 46.*

Vetus ratio & mōs est non solum corpora quæ animarum humanarum olim fuerunt habitacula, pro merito suo vel honorificè, cum bene egerunt recondere, vel in contumeliam, si male vixerunt, exponere, sed etiam honeste recondita munire, contra bestiarum incurfus, aut hominum insolentiam. Idem noster Sancti Sanctorum vespillo curauit aduoluto grandi saxo ad ostium monumenti Dominici.

O Beate Ioseph, ego in te, quanto plus considero acta tua, plures & plures prudentiæ Christianæ & pietatis eximix laudes reperio. quocirca tibi ex corde gratias ago quod non solum Dominum meam tam pulchre sepelijsti, sed etiam Christianos Catholicorum motes tam insignes es orditus. Ego te veneror tanquam Fundatorem Ordinis noui in Ecclesia Christi, nempe ex pietate sepelientium mortuos in Domino.

§. 264. *Maria autem Magdalene & Maria Ioseph aspiciabant vbi pareretur. v. 47.*

Hæ duæ mulieres, Maria scilicet Magdalena nobilis ex Magdalo prope Capharnaum, & Maria Ioseph mater Domini, à desponsato sibi no-

men habens, amore Christi flagrantibus diligentius obseruabant locum sepulchri, corporis positionem, lapidis aduolutionem, ut iam transacto sabbatho possent officium amoris & deuotionis offerre, resurrecturo adesse, ut factum docet Matthæus. Hæ enim duæ personæ in fide resurrectionis, fundatissimæ, nunquam in eo vacillasse videntur. Propter quod etiam prima sabbathi, sine aromatibus ad videndum solum sepulchrum venisse à Matthæo narrantur.

Saluete igitur Heroinæ & primæ fideles in Christi Ecclesia. Vos estis duo luminaria valde ante Deum lucentia, ante homines ardentia, vnum iustitiæ immaculatæ exemplar, alterum iustitiæ recuperatæ. Ego vos honoro, & adoro, adoratione quidem non Deo debita, sed quæ creaturæ summa dari potest, quia vos honorastis Dominum meum pro me credendo magis, quam vngendo.

CAP. XVI.

RESURRECTIO D. N. SECUNDUM MARCUM

§. 265. *Et cum transisset sabbathum. v. 1.*

Post passionem etiam resurrectionem Domini diligenter describunt Euangelistæ propter Mysterium, mortificandi in nobis peccati per penitentiam, & resurrectionis per iustificationem ad bona opera, ut docet Paulus. illo igitur explicato alterum non excludo. Quid igitur? & quomodo S. Marcus Resurrectionem Domini exponit? videamus.

Narrauerat iam quomodo Feria vi. ante illucescens sabbathum Magnum Paschæ (hoc enim semper ad primas vespertas inchoabatur) sepultus fuisset Dominus à Iosepho in monumento lapideo, & à duabus sanctissimis mulierum omnium per fidem in corde. Transmisso igitur sabbatho illo Iudaico iam infatuato, per impletionem veritatis, aggreditur narrare historiam Resurrectionis & docet quomodo non credentibus resurrectionem Domini, eadem sit manifestata, dicens: *Et cum transisset sabbathum Maria Magd. & M. Iacobi, & Salome emerunt aromata.* quare? euentus ostendit, ut mortuum Dominum angustia temporis exclusi Feria vi. vngent, Feria i. nam sabbatho tale opus plane illicitum videbatur.

OMulieres, vos quidem zelum habetis, sed certè non secundum scientiam vel Fidem B. Mariæ Magdalenzæ alterius & B. Mariæ Virginis, illæ credendo gratius fecerunt Domino opus, quam vos emendo, & parando aromata, quia sine fide impossibile est placere Deo.